

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

PERCEPCE KVALITY MĚSTSKÉ ZELENĚ A MÍSTA
K ODPOČINKU

Barbora Müllerová

Bakalářská práce

v oboru Environmentální studia a udržitelný rozvoj

Vedoucí práce: Mgr. Jiří PÁNEK Ph.D

Olomouc 2018

Já, Barbora Müllerová, prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným vedením Mgr. Jiřího Pánka, Ph.D. Veškerou použitou literaturu jsem uvedla v seznamu citovaných zdrojů.

V Olomouci dne 1. 4. 2018

Barbora Müllerová

Poděkování

Děkuji Mgr. Jiřímu Pánkovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, vstřícný přístup a cenné rady. Zároveň chci poděkovat všem respondentům za ochotu a čas, který věnovali vyplnění pocitové mapy. Dále děkuji celé své rodině a přátelům za podporu a pomoc během studia.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora MÜLLEROVÁ**

Osobní číslo: **R140506**

Studijní program: **B1301 Geografie**

Studijní obor: **Environmentální studia a udržitelný rozvoj**

Název tématu: **Percepce kvality městské zeleně a místa k odpočinku**

Zadávací katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je vytvořit mapu míst k odpočinku a údržby zeleně ve městě. Použitím metody pocitových map autorka identifikuje, ve kterých oblastech se obyvatelé cítí nejlépe a nejhůře, které místa vyhledávají k odpočinku a jak jsou spokojeni s údržbou městské zeleně.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **10 - 15 tisíc slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Pánek, J., Pászto, V., & Marek, L. (2016). Mapping emotions: spatial distribution of safety perception in the city of Olomouc. In Lecture Notes in Geoinformation and Cartography: GIS Ostrava 2016 The Rise of Big Spatial Data (p. in print). Ostrava, Czech Republic: Springer. Zadra, J. R., & Clore, G. L. (2011). Emotion and Perception: The Role of Affective Information. Wiley Interdisciplinary Reviews. Cognitive Science, 2(6), 676685. doi:10.1002/wcs.147
Nold, C. (2009). Emotional cartography: technologies of the self. WWW.EMOTIONALCARTOGRAPHY.NET. Retrieved from <http://emotionalcartography.net/EmotionalCartography.pdf>
Smith, M., Bondi, L., & Davidson, J. (2012). Emotional geographies. Ashgate Publishing, Ltd.
Griffin, A. L., & Mcquoid, J. (2012). At the Intersection of Maps and Emotion: The Challenge of Spatially Representing Experience. Kartographische Nachrichten, (6), 291299.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jiří Pánek, Ph.D.**
Katedra rozvojových studií

Datum zadání bakalářské práce: **6. května 2016**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2017**

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 6. května 2016

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá vnímáním městské zeleně obyvateli města Uherské Hradiště. Hlavním cílem je za použití pocitové mapy najít lokality, které vyvolávají v občanech určité emoce. Vytvořená mapa odhalí místa, která jsou podle obyvatel problematická nebo pozitivně vnímaná. Tato místa jsou následně popsána v praktické části této práce.

Teoretická část se dělí na tři podkapitoly, na které pak navazuje praktická část. První podkapitola popisuje vnímání prostoru, možnosti využití mentálních map a zapojení veřejnosti do rozhodovacích řízení. Další podkapitola přibližuje pojem městská zeleň a zákon o ochraně dřevin rostoucí mimo les. Závěr teoretické sekce se zabývá důležitostí a historickým pohledem na volný čas.

Praktická část zahrnuje výsledky z pocitové mapy, která je vytvořena v prostředí geografických informačních systémů (GIS). Místa s největší hustotou bodů jsou doplněna fotografiemi a podrobně popsána. K popisu jsou použity komentáře respondentů, které sami doplňovali k jednotlivým bodům.

Klíčová slova: mentální mapování, pocitové mapy, městská zeleň, volný čas, participace, Uherské Hradiště

Abstract:

The thesis focuses on the perception of urban greenery by the citizens of the town of Uherské Hradiště. The main aim was to locate places, which bring up certain emotions, by using an emotional map. The thesis contains of theoretical and practical parts.

The theoretical part is divided into three sections, followed by a practical one. The first part describes the perception of urban space in general, public involvement in decision-making processes and also the possibilities of using mental maps. The second part explains the concept of urban greenery and also mentions the law on the protection of trees growing outside forests. The last part focuses on importance of leisure time and historical context.

The practical part describes the data collection and the results from using the mental map created with geographic information system (GIS). The most marked places are then described in detail including pictures and comments from respondents themselves.

Keywords: mental mapping, emotional maps, urban greenery, leisure time, participation,
Uherské Hradiště

Obsah

Seznam obrázků, grafů a příloh	9
Seznam zkratk	11
1 Úvod a cíl práce	12
2 Metodika	13
3 Percepce prostoru	15
3.1 Geografický prostor	16
3.2 Mentální mapy	19
3.3 Participace	22
4 Charakteristika městské zeleně	25
4.1 Vymezení pojmu	25
4.2 Funkce a význam zeleně ve městě	26
4.3 Legislativní opora ochrany zeleně ve městech	28
4.3.1 Obecná ochrana dřevin rostoucích mimo les	28
4.3.2 Zvláštní ochrana dřevin	29
4.3.3 Náležitosti občana	30
5 Charakteristika volného času	32
5.1 Definice volného času	32
5.2 Funkce volného času	33
5.3 Historický pohled na vnímání volného času	34
5.4 Možnosti trávení volného času	36
6 Tvorba pocitové mapy	38
6.1 Případová studie	38
6.2 Analýza statistických údajů	40
6.3 Analýza mapových podkladů	42
6.3.1 Místa, kde se občané cítí příjemně a nepříjemně	43
6.3.2 Místa, kde jsou občané spokojeni a nespokojeni s údržbou městské zeleně	46
6.3.3 Místa, kde obyvatelé rádi tráví svůj volný čas	49
6.3.4 Místa, která by potřebovala revitalizaci	51
7 Diskuze	54
8 Závěr	55
9 Zdroje	57

Seznam obrázků, grafů a příloh

Seznam obrázků

- Obrázek 1: Schéma postupu při kácení stromu mimo les
- Obrázek 2: Vzhled webové aplikace
- Obrázek 3: Žádost o vyplnění dotazníku na sociální síti Uh. Hradiště
- Obrázek 4: Náměstí T. G. Masaryka
- Obrázek 5: Knihovna B. B. Buchlovana
- Obrázek 6: Výšina sv. Metoděje
- Obrázek 7: Park Rochus
- Obrázek 8: Autobusové nádraží
- Obrázek 9: Podchod pod vlakovou tratí
- Obrázek 10: Jezuitská zahrada
- Obrázek 11: Park Za plotem
- Obrázek 12: Mariánské náměstí
- Obrázek 13: Nábřeží řeky Moravy
- Obrázek 14: Smetanovy sady
- Obrázek 15: Kino Hvězda
- Obrázek 16: Slovácké muzeum
- Obrázek 17: Sportoviště města Uh. Hradiště
- Obrázek 18: Slovácké divadlo
- Obrázek 19: Věznice
- Obrázek 20: Dům dětí, pionýrů a mládeže
- Obrázek 21: Vlakové nádraží
- Obrázek 22: Supermarket Albert Štěpnice

Seznam grafů

- Graf 1: Grafické znázornění procentního zastoupení respondentů dle pohlaví
- Graf 2: Grafické znázornění celkové vzdělanosti respondentů
- Graf 3: Grafické znázornění vztahu respondentů k městu

Seznam příloh

Příloha 1: Pocitová mapa Uherského Hradiště 2016

Příloha 2: Na jakých místech se cítíte příjemně

Příloha 3: Na jakých místech se cítíte nepříjemně

Příloha 4: Místa, na kterých jste spokojeni s údržbou městské zeleně

Příloha 5: Místa, na kterých nejste spokojeni s údržbou městské zeleně

Příloha 6: Místa, na kterých rádi trávíte svůj volný čas

Příloha 7: Místa, která by potřebovala změnu (revitalizaci)

Seznam zkratk

BBB — Bedřich Beneš Buchlovan

Et. al.. — a kolektiv (z latiny)

GIS — geografický informační systém

GPS — globální polohovací systém

MŠMT ČR — ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

Odst. — odstavec

PP — přírodní památka

QGIS — Quantum GIS

Sb. — Sběrka zákonů

1 Úvod a cíl práce

Neodmyslitelnou součástí každého města se staly parky a aleje, které tvoří městskou zeleň. Už v polovině 18. století Marie Terezie zřídila lesní řády, které ukládaly vlastníkům řadu povinností a omezení za účelem zachování lesů k trvalému výnosu. (Chalupská, 2005)

Současná městská zeleň se stává nedílnou estetickou složkou bydlení, která dotváří jednotlivé městské části. Architektury zapracovaná vegetace (stromů, keřů, záhonů a trávníků), zjemňuje tvrdé betonové prvky ve městech. Umožňuje vnímat střídání ročních období nebo také poskytuje prostor pro sociální kontakt. Ačkoliv využívání městské zeleně rekreačně je krátkodobá záležitost, lze ji využívat i pravidelně. Tato pravidelnost má větší význam pro zdraví, než jednorázový výlet. Nejen samotná existence zeleně ve městě je důležitá, ale také její údržba. Neudržovaná zeleň nebo její nedostatek, může poukazovat na finanční problémy města. Pokud na udržovaných a čistých plochách dochází k pravidelnému ničení, ukazuje to na poruchu jednání obyvatel. (Šerá, 2011)

Hlavním cílem této práce je vytvoření pocitové mapy pro město Uherské Hradiště. Mapa má odhalit, jak jeho obyvatelé vnímají údržbu městské zeleně a jestli na těchto místech rádi tráví svůj volný čas. Picitová mapa je jedna z možností zapojení obyvatel do rozhodování o svém městě a okolí. Vznik mentálních map můžeme vnímat jako potřebné zobrazení prostorových informací. Jednoduché a grafické zobrazení percepce obyvatel daného území umožní například řešit problém s rozvojem města a jeho okolí. Za pomoci takového mapování mohou mít lidé z městských, obecních a krajských úřadů přehled o veřejném mínění týkající se jednotlivých oblastí, jelikož ne vždy funguje komunikace mezi městem a jeho obyvateli. Mapy mohou dále odhalovat místa, která se lidem líbí nebo nelíbí. V teoretické části je přiblížení pojmu percepce prostoru a využití mentálního mapování v participaci. Na důležitost zeleně ve městě se zaměřuje jedna z podkapitol. V kapitole nalezneme pozitivní funkce a negativní vlivy zeleně ve městech. Na druhou kapitolu naváže poslední část o volném čase. Zde je přiblížen historický pohled na vnímání volného času a vypsány možnosti, kde strávit chvíli času v přírodě nebo na kulturní akci v tomto městě.

2 Metodika

Při tvorbě tematické části bakalářské práce byla použita odborná literatura přibližující téma percepce prostoru, městské zeleně a volného času a využití mentálních map.

Před samotnou tvorbou pocitové mapy je nutné stanovení tématu. Tato práce se hlavně zaměřila na spokojenost nebo nespokojenost obyvatel Uherského Hradiště údržbou městské zeleně. Následně byly vytvořeny jednoduché a srozumitelné otázky pro respondenty.

Údaje pro statistické zhodnocení:

- Pohlaví: muž nebo žena
- Vzdělání: základní škola, střední škola, vysoká škola
- Vztah k místu: bydlící, dojíždějící, turista
- Věk

Otázky použité v pocitové mapě

- Na jakých místech se cítíte příjemně?
- Na jakých místech se cítíte nepříjemně?
- Vyznačte místa, na kterých jste spokojeni s údržbou městské zeleně?
- Vyznačte místa, na kterých nejste spokojeni s údržbou městské zeleně?
- Vyznačte místa, na kterých rádi trávíte svůj volný čas?
- Jsou podle Vás místa, která by potřebovala změnu (revitalizaci)?

Pocitové mapy lze zařadit do podskupiny mentálních map gouldovského typu (Pánek, Pászto, 2016). Mentální mapy jsou uloženy ve vědomí každého člověka a jsou po celý lidský život doplňovány, deformovány nebo zapomínány (Siwek, 2011). Podrobnější pohled na mentální mapy nalezneme v kapitole 3.

Hlavní sběr dat proběhl za pomoci webové aplikace PocitoveMapy.cz, kterou vytvořil vedoucí práce. Vzhled této webové aplikace lze vidět na obrázku č. 2. Aplikace byla následně zveřejněna na profilu městského úřadu Uherského Hradiště na sociální síti (obrázek č. 3). Důvodem pro sběr dat přes internet bylo to, že webová aplikace je populární a často používaná metoda sběru dat. Její hlavní výhodou také je, že si respondent mohl jakékoliv místo na mapě dostatečně přiblížit a určit nejpřesnější polohu. Následné zpracování dat je časově méně náročné než přepis dat z papírových archů. Nevýhodou této metody může být omezený přístup respondentů k internetu a počítačová gramotnost. Dle statistického úřadu v roce 2015 proběhl průzkum o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci. Z tohoto průzkumu vyplývá, že 76% obyvatel v ČR starší 16 let využívá internet.

Následné zpracování dat probíhalo v programu QGIS (2.18.4). Za pomoci QGIS byly vytvořeny výstupové mapy pro prezentaci výsledků. Dle GISMentors (2017) je QGIS Open Source geografický informační systém (GIS). Projekt QGIS vznikl v roce 2002, verze s označením 1.0 vyšla v roce 2009. Mezi její hlavní výhody patří zejména rychlost vývoje a rozšiřování. Licence GNU GPL (Všeobecná veřejná licence GNU) umožňuje používání software i pro komerční účely. Pro zpracování těchto dat je základní předpoklad, že zpracovatel dat má základní a pokročilé dovednosti v programu QGIS nebo v podobném software. Pro samostatnou prezentaci dat byla využita funkce „heatmap“, česky teplotní mapa. Tato funkce umožní zobrazit hustotu bodů na mapě. Čím jsou body více u sebe, tím je barva sytější.

Místa s největší hustotou bodů byla následně podrobně popsána. V textu jsou použity komentáře a důvody dotazovaných, proč daný bod zaznamenali. Tato místa jsou doplněna fotografiemi.

Získaná data od jednotlivých záznamů v mapě byla zpracována v programu MS Excel. Pomocí doplňujících otázek na věk, pohlaví, vzdělání a vztah k městu bylo možné vytvořit procentní zastoupení respondentů. Tyto hodnoty byly následně zpracovány do grafu.

3 Percepce prostoru

Percepce

Dle Velkého sociologického slovníku (Maříková, Petrušek, Vodáková, 1996, 1390) je vymezováno vnímání času, pohybu, vzdálenosti, věcí, dějů atd. Vnímání (percepce) je „*identifikace, diskriminace, zjišťování a odrážení předmětů, jejich vlastností a vztahů mezi nimi, jakož i časoprostorové vztahy těchto předmětů k vnímajícímu subjektu.*“

Siwek (2011) popisuje percepce jako proces, během kterého vzniká obraz reality v lidském podvědomí. Realitu lze chápat jako okolní svět, který člověka obklopuje a vnímá svými smysly.

Prostor

Prostor s časem patří mezi hlavní rozměry života. Vnímání prostoru však není vrozená schopnost. Člověk si jí postupně osvojuje. Nejčastěji je to na malých plochách, kde se odehrává každodenní rutinní život. Jedinec si o prostoru vytváří vlastní představy a individuální vztah, který se mění v průběhu lidského života. (Siwek, 2011)

Siwek je českým geografem, který se věnuje percepce geografického prostoru a vyslovil vlastní definici: „*Percepce geografického prostoru je obraz okolního světa, který si každý člověk vytváří ve svém vědomí, svým jedinečným způsobem a na základě zkušeností v podobě mentální mapy.*“ (Siwek 2011, 76)

Mentální mapa

„*Mentální mapa je grafickým (kartografickým nebo schematickým) vyjádřením představ člověka o geografickém prostoru, nejčastěji jeho kvalitě nebo uspořádání*“ (Drbohlav 1991, 164). Více informací o mentálních mapách se nachází v kapitole 3. 3.

3.1 Geografický prostor

Behaviorální geografie se zajímá o formy a způsoby chování člověka v prostoru. Věnuje se studiu behaviorálních procesů jako je vnímání (percepce), učení, vytvářejí postojů, uchovávání a vyvolávání vzpomínek nebo používání prostorové představivosti (Golledge 2006). Behaviorální geografie se dle Touška et. al. (2008) zaměřila na tři oblasti výzkumu. První oblastí vnímání je postoj k environmentálním rizikům, další je vnímání estetiky krajiny. Třetí oblastí je poznávací proces spojený s prostorovým chováním. Behaviorální geografie vzniká od počátku 60. let 20. stol. převážně v angloamerickém prostředí. Do tehdejšího Československa pronikla až o 20 let později (Drbohlav, 1990).

Orientace a vnímání prostoru

K základním charakteristikám orientace v prostoru patří směr a odhad vzdálenosti a velikosti plochy. Orientace v prostoru záleží na jeho znalosti danou osobou. V známém místě se každý orientuje lépe a rychleji než v neznámém prostoru. Větší pohyblivost lidí nemusí vždy znamenat, že má dobrou znalost konkrétních míst mimo své bydliště. Jako další může ovlivnit znalost území délka a čas strávený na daném místě. Intenzita znalosti okolí přímo úměrně klesá se vzdáleností od bydliště. Na základě zvyšující se potřeby orientace v krajině vznikaly cedule s pojmenováním měst, obcí a po čase i ulic. S prvním významným dopravním prostředkem pro cestování, vlakem, se jako první označovala vlaková nádraží. S rozšiřující se automobilovou dopravou ve 20. století vznikalo značení měst a směru. Dnes jsou tyto značky povinnou výbavou cest jak ve vyspělých zemích, tak i v rozvojových zemích. (Siwek, 2011)

Mezi další postupně se vyvíjející pomůcky, které umožňovaly, převážně mořeplavcům, orientaci v prostoru jsou kompas, astroláb, sextant a rádiová navigace. Navigace vznikala s potřebou zaznamenat cestu nebo významný bod v neznámém území. Tento vývoj měl tři stádia (Siwek, 2011):

- navigace závisela na orientačních bodech, které byly viditelné na pobřeží
- orientace podle hvězd na obloze (Slunce, Polárka, Jižní kříž)
- orientace podle souřadnic (zeměpisná šířka a délka)

Od poloviny 20. stol. byly však sextant a rádiová navigace postupně nahrazovány. Důvodem byl postupný vývoj nároků na stále přesnější určení polohy. Jejich nástupcem se stal dnes už hojně využívaný systém GPS (Siwek, 2011). GPS (Global Positioning System) je vojenský navigační družicový systém vytvořený Ministerstvem obrany Spojených států amerických. Stal se nástupcem systému TRANSIT, který nedovedl měřit polohu neustále. Do 80. let 20. stol. byl GPS využíván výhradně pro vojenské účely (Čábelka, 2008). Postupem času byl systém uvolňován pro veřejnost. Až v roce 2000 byl zcela zpřístupněn. Přesto si USA vyhrazuje právo omezit sílu, přesnost signálu nebo úplné omezení v době války (Slavíček, 2007)

Většina autorů zabývající se percepcí krajiny uvádí tři hlavní psychologické aspekty mající vliv na lidské vnímání: *evoluční aspekty* (fylogeneticky dané), *kulturní vlivy* a osobnostní *charakteristiky pozorovatele* (Svobodová, 2011).

Hlavním evolučním aspektem je *biofilie*. Biofilie je podvědomá lidská potřeba spojovat se s přírodou. Vnáší do lidské duše mír, protože dokáže fungovat i bez lidského snažení (Wilson, 1995). Jung (1997) s touto souvislostí poukazuje na existenci tzv. *kolektivního nevědomí*. Duchovní podněty jsou získané výhradně dědičně, nikoliv zkušeností. Předem dané archetypy tvoří kolektivní nevědomí, který se projevuje jako instinktivní nutkání. Tooby a Cosmides (1990) uvádějí, že nelze očekávat adaptibilitu lidského chování v současném prostředí, jelikož jeho chování se vyvíjelo na odlišném místě a instinkty zůstávají stejné (Svobodová, 2011). Člověk nejčastěji od daného území něco očekává nebo hledá. Každý jedinec je jiný a k prostoru, který vidí, se staví rozdílně. Nelze přesně posoudit, kde se nachází optimum vnímání nerovnoměrného členění prostoru. Příliš velké množství podnětů, například ve velkoměstě, vytváří v mysli chaos. Oblasti chudé na jakýkoliv orientační bod (pouště) nutí pozorovatele všimnout si všech detailů. Proto mají výborné orientační schopnosti lidé žijící v monotónních krajinách např. na poušti, stepi nebo arktických pláních (Siwek, 2011).

Kulturní rozdíly v percepci prostoru jsou napříč kulturami rozdílné. Mezi hlavní patří vnímání pravé a levé strany. V západních zemích je pravá strana vnímána jako pozitivní a levá negativní. Například v Číně je to naopak. (Siwek, 2011)

Jako osobnostní charakteristiku lze uvést věk, pohlaví, vzdělání, profesi, výši příjmu a vztah člověka ke krajině (familiarita). Jsou to sociodemografické faktory a každý z těchto faktorů ovlivňuje způsob vnímání svého okolí. (Svobodová, 2011)

Znalost prostoru je stav umožňující vybavit si v paměti dostatek detailních informací o území. Pro zapamatování si objektů v prostoru hraje důležitou roli rozmanitost prostoru. Čím složitější prostor, tím je třeba více času k zapamatování. Naopak jednoduchý prostor s výraznými prvky se zapamatovává rychleji. Mezi složité prostory můžeme zařadit člověkem vytvořený velkoměstský prostor nebo přírodní vysokohorský prostor v národních parcích. (Siwek, 2011)

Hodnocení prostoru

Území není jen prostor pro realizaci potřeb, ale i pro život. Člověk hodnotí prostor emocionálně (kladně a záporně). Všímá si, jestli prostor lze, či nelze využít. Lze ho vnímat také z estetického pohledu: líbí se mi nebo nelíbí. (Siwek, 2011)

Nejvíce idealizovaný obraz a kladný vztah mají lidé se silným poutem k domovu, kde prožili dětství. Pozitivní vazbu na určité území nazýváme *topofilie*. Tento termín definoval Tuan (1990). Silné pouto k místu může způsobovat pocit bezpečí, uspokojování biologických potřeb, společenský život, pocit identity například s rodným krajem, vůně a zvuky, které si v průběhu času prožijeme (Tuan, 1990). Naopak území vyvolávající negativní pocity nazýváme *topofobie* (Ruan, Hogben, 2007). Tento pocit je nejčastěji spojen s neznámými místy. (Siwek, 2011)

Jako další možnost hodnocení krajiny lze uvést expertní přístup. Tento přístup je založen na předpokladu, že experti jsou schopni pomocí svých dovedností, znalostí a profesních zkušeností objektivně zanalyzovat krajinu. Spolu s participačním hodnocením se jeví jako nejefektivnější řešení v plánovacích procesech. Participační přístup umožňuje zapojení veřejnosti do hodnocení vizuální kvality krajiny. Převážně místní obyvatelé přinášejí znalosti svého okolí a experti znalosti legislativní, metodické a zkušenosti z praxe. Důvodem takové spolupráce jsou časté obavy z obcházení místních obyvatel experty (Rogge et al., 2007).

3.2 Mentální mapy

Pro zobrazení geografického prostoru se využívá mapa. „*Mapa je zmenšené a zjednodušené znázornění povrchu Země nebo jiných vesmírných těles sestavené v rovině pomocí matematicky definovaných vztahů a vyjadřující pomocí smluvených znaků rozmístění a vlastnosti skutečných objektů a jevů.*“ (Demek, Voženílek, Vysoudil, 1997). Dle Voženílka (1999) mapy slouží hlavně ke dvěma účelům. Jako zdroj informací a jako prostředek k zobrazení geografického výzkumu.

V 60. letech minulého století se problematika mentálních map dostala mezi geografy a kartografy. Peter Gould společně s Rodney White (1974) a Kevin Lynch (1960) jsou považováni za zakladatele dvou směrů mentálních map. Ve svých dílech se každý z autorů věnoval jinému pohledu na mentální mapy. Lynch se soustředil na mapy vypovídající o percepci jedince, zatímco Gould se naopak věnoval preferencím. „Zakladatelé teorie mentálních map vycházejí z předpokladu, že každý člověk si nese svou jedinečnou mentální mapu“ (Voženílek, 1997, 9). Podle těchto autorů dnes vymezujeme dva typy mentálních map, a sice *komparativní* (lynchovský) a *preferenční* (gouldovský).

Komparativní typ

Dušan Drbohlav (1991) tento typ pojmenoval jako „*lynchovský*“ podle amerického urbanisty Kevina Lynche (1918–1984). Výsledná mapa reprezentuje konkrétní schéma nebo náčrtek. Umožní tím vyhodnotit její shodnost se skutečností. Příkladem takové mapy může být mapa městské dopravy. Tento typ map může také sloužit k odhalení míry znalosti geografického prostoru (Siwek, 2011).

Siwek (2011) popsal, co ze zkoumání komparativních map vyplývá:

- Vnímání nejbližšího okolí je mezi lidmi různorodé a těžko se generalizuje. Nejdůležitější prvky v prostoru jsou hodnoceny shodně.
- Polohu, tvar, velikost a hierarchii pozorovaných prvků v nejbližším okolí vyhodnocují lidé, kteří území znají.
- Mladí a vzdělaní lidé, nejčastěji muži, dokážou lépe vyhodnotit význam jednotlivých prvků.

- Možnosti pohybu v prostoru jsou hodnoceny individuálně. Člověk, který má možnost se rychleji pohybovat v terénu, má tendenci vzdálenost a obtížnost podceňovat. Člověk s hendikepem má spíše naopak tendenci terén přeceňovat.
- Genetické předpoklady hrají jistou roli v orientaci viděného prostoru.
- Vnímání prostoru podmiňuje psychologie. Například při viditelném cíli se cesta jeví kratší.
- Důležitý je kulturní filtr, který způsobuje, že některé prvky jsou pro jednu skupinu lidí viditelnější než pro tu druhou.

Preferenční typ

Dušan Drbohlav (1991) jej pojmenoval jako „gouldovský“ podle kartografa Petera Goulda (1932–2000). Tyto mapy není možné srovnávat s realitou, protože mají kvalitativní charakter. Mentální mapa vzniká přenesením slovních informací do mapy. Nejčastěji se tímto způsobem zjišťují preference respondenta k bydlení nebo stálé práci.

Výzkumy preferencí lze shrnout dle Siweka (2011):

- Člověk zná nejbližší okolí. S rostoucí vzdáleností znalost klesá.
- Známé území se lidem zdá příznivější než neznámé.
- Lidé, kteří hodně cestují, vnímají svět jako celek příznivěji, než lidé zůstávající na jednom místě.
- Lidé žijící na jednom místě, se lépe cítí ve svém prostředí, než lidé, kteří cestují ve světě.
- Preference území závisí na atraktivnosti daného místa.
- Skutečné rozhodování je všestranné. Člověk si může vybrat například místo s horším prostředím, ale s přijatelnějšími ekonomickými podmínkami.

Výzkum se soustředí na jedince. Za pomoci stanovených otázek prostřednictvím ankety, dotazníkového šetření, interview se zjišťuje jeho jedinečný postoj. Každý člověk vlastní jedinečnou mentální mapu ve své hlavě. Tuto mapu může ovlivnit hned několik faktorů, například osobní zkušenost, zkušenost a vliv lidí z okolí, sdělovací prostředky, vzdělávací instituce. Tyto faktory nemusejí vždy přinášet pravdivé informace. Mohou být neúplné, nepřesné, chybné, vytržené z kontextu a mohou dát klamný rys obecným či typickým vlastnostem. (Voženílek, 1997)

Využití mentální mapy dle Voženilka (1997, 10) je poměrně široké ve vědních disciplínách. Mentální mapa:

- Slouží k odůvodnění jednání, která mohou vyplývat z chybné mentální mapy.
- Napomáhá k mechanismu snadného zapamatování především prostorových informací.
- Mentální mapa větší skupiny lidí může sloužit jako obraz úrovně její vzdělanosti.
- Odráží preference a atraktivnost v mysli obyvatel, což může vést k aplikaci v různých odvětvích plánování.
- Napomáhá při prognóze možného směru migrace obyvatelstva (za trvalým bydlením, za prací), regionálního rozvoje plánování apod.

První publikované vědecké výsledky o využití mentální mapy v České republice vytvořil Alois Hynek se svou manželkou. V roce 1979 hodnotili jednotlivé části města Boskovic. Miroslav Hrdlička (1983) publikoval první studii o sídelních preferencích v bývalém Československu.

Mezi gouldovský typ patří i pocitové mapy. Do vybraného geografického prostoru respondenti zaznamenávají své emoce. Konečná mapa je pak tvořena sloučením odpovědí od více respondentů. (Pánek, Pászto, 2016)

Mentální mapy lze využít v řadě vědních odvětví. V současné době roste zájem o zpracování map strachu a bezpečí, v České republice ji vypracovali Pánek et al. (2017), Kosová (2016), Stasíková (2011), v zahraničí Pödör (2016) (Pánek, Pászto, 2016). Lidé mají schopnost si vytvářet imaginární světy ve své hlavě. Za pomoci moderních technologií se tento svět dá přenést do grafické podoby. Díky tomu se hranice mezi fikcí a realitou stává méně zřetelnou. Využití virtuální mapy můžeme nalézt ve světě zábavy, v reklamě, propagandě, ve výuce a vědě (Siwek, 2011). Technologie a vztah k nim se neustále mění a vyvíjí. Vytváří to nový potenciál pro využívání např. chytrých telefonů. Pomocí aplikací jsou získávány data zachycující v reálném čase emoce, činnosti a myšlenky při každodenních činnostech a cestování. Účastníci jsou náhodně vybíráni a jejich data lze sledovat jen určitou dobu v řádech hodin (Griffin, Mcquoid, 2012).

3.3 Participace

Participace umožňuje veřejnosti podílet se na rozhodovacích procesech veřejné správy. Veřejností jsou například běžní občané, účastníci konkrétního projektu, politici, experti, členové vlády atd. Participativní přístup umožňuje každému dát šanci, aby jeho hlas byl vyslyšen (Hrubeš, 2014a). Účast veřejnosti na rozhodovacích procesech zabraňuje zneužití moci, protože participativní demokracie vychází z předpokladu, že jakékoliv sociální vztahy jsou i vztahy politickými (Hrubeš, 2014b).

Občané vůči veřejné správě vystupují ve dvojí roli. V první roli musí respektovat nařízení a opatření ze strany veřejné správy a ve druhé roli se stávají „*zdrojem veškeré státní moci*.“ Způsob, kterým občané naplňují „zdroj moci“, je volební účast a výběr politických reprezentantů. Míru politické participace lze zaměřit na analýzu participačních aktivit. S touto analýzou lidé vyjadřují své zájmy a politické postoje. Pokud ve společnosti dochází ke konfliktům a objevuje se vysoká míra nespokojenosti, roste míra participace. Dalším jevem participace je míra vlivu, kterým občané mohou ovlivnit nebo uplatnit rozhodování ve veřejné správě. Jestliže dochází k vyrovnání mocenského rozdílu mezi politickými a správními institucemi s občany a úřady, vyrovnává se mocenský rozdíl mezi nimi. (Bernard, 2011) Arnsteinová (1968) ve svém článku „*A ladder of citizen participation*“ vytvořila škálu míry politické participace. Na „žebříku participace“ jsou umístěny mechanismy, které umožňují přesun moci mezi občany a úřady. Nejvyšším stupněm participace je tzv. občanská kontrola. Za této situace získávají občané plnou samosprávnou moc nad určitým rozhodováním.

Participační žebřík dle Arnsteinové:

- Občanská kontrola
- Delegování moci
- Partnerství
- Veřejné mínění
- Konzultace
- Informování
- Terapie
- Manipulace

Nelze s určitostí říct, která z forem je ideální, jestli participace, partnerství nebo spolupráce. Důležité je, aby umožnili aktérům se spolu sejít, mluvit a budovat společnou důvěru k vzájemné spolupráci. Tyto formy se jinak uplatňují ve městě a jinak v malé obci. Pro malou obec může být spolupráce s dalšími obcemi životně důležitá při velkých projektech. Opačný efekt může nastat pro města, kdy spolupráce může být zbytečností nebo dokonce i překážkou. (Bernard, 2011)

Participace je jedním ze základních kamenů demokracie. Dle průzkumů v posledních letech se ukazuje, že participace skrze klasické politické instituce klesá. Zároveň však stoupá zájem o netradiční způsob participace, například za pomoci petice. (Pánek et al., 2014). Jestliže je možnost zapojit se do rozhodovacího procesu, bere tím každý zodpovědnost za učiněná rozhodnutí. Uvědomění si zodpovědnosti, kdy se občan podílí na formulaci problému a jeho následném řešení, je důležitým prvkem demokratické společnosti. (Hrubeš, 2014)

Základním motivačním prvkem k jednání a zájmu veřejnosti jsou osobní zájmy jednotlivců. Pozitivní motivací se snaží jedinec prosadit své zájmy. Motivací negativní se snaží zabránit aktivitě někoho jiného. K hájení veřejných zájmů se nejvíce zapojují nestátní neziskové organizace. O aktuální informace se zajímají také zástupci soukromého sektoru. Důvodem je důležitost informací a veřejného dění pro jejich fungování. Mezi další motivační aspekty můžeme zařadit vztah k danému místu, obci nebo regionu (Stachová, Vajdová, 2011). V posledních letech se objevuje pojem „*partnerství*“, který se nachází na třetím nejvyšším stupni participačního žebříku. Jde o situaci, kdy se dlouhodobě zapojují výše zmíněné neziskové organizace a soukromý sektor do činnosti veřejné správy (Bernard, 2011). V České republice lze zaznamenat hned několik příkladů představujících participaci a partnerství. Např. EIA (environment impact assessment – posuzování vlivů na životní prostředí), stavební řízení, stanovení průzkumného území apod. (Vajdová, 2011).

Hlavní překážkou participace je nezájem občanské angažovanosti na veřejném dění. Pokud však probíhá občanská participace, mohou vyplynout další zábrany. Nedostatečná informovanost, neznalost problému, špatná pověst reprezentujících osob, nedostatek politické podpory, aj. To jsou faktory, které mají na obecné úrovni jistý vliv, který může omezit nebo potlačit probíhající participaci občanů. Pro správné fungování určitých projektů je klíčová osoba s vůdčími schopnostmi (Strachová, Vajdová, 2011).

Občané sledují převážně kvalitu veřejných služeb. Může to představovat velkou škálu zájmů např. dostatek pracovních míst, či pravidelnou starost o veřejný prostor. Pokud však tyto veřejné služby nenaplnují představu místních obyvatel, může to být jako první impulz, motivace pro občany vyhledat si informace proč tomu tak je, co je důvodem problémů. Pro kvalitní účast na veřejném dění je důležitá dostatečná informovanost aktérů, jak bylo uvedeno na začátku tohoto odstavce. Dále je potřeba, aby radnice srozumitelně a vhodně vysvětlila své záměry nebo plány. K tomu může sloužit například informační nástěnka města. Důležité je také vytvářet příležitosti k setkání aktérů, kterých se daná problematika týká nebo těch, kteří chtějí vyjádřit svůj názor. V poslední době s rozvojem komunikačních technologií lze pro to využít například internet. Musí se však přihlížet k tomu, že ne všichni obyvatelé mají přístup k internetu. Dalším důležitým bodem je také, aby radnice dále vhodně vzdělávala své úředníky, například v komunikaci a aktuálnosti informací u dané problematiky. I přesto, že vše radnice splňuje, nelze zaručit, že tento servis lidé dokážou kvalitně využít. (Čermák a Vobecká a kol., 2011)

Spojení dotazníkového šetření a map spadá do konceptu *GeoParticipace*. Autoři ve stejnojmenné publikaci definují GeoParticipaci (Pánek et al., 2014, 62) takto: „*GeoParticipace je pojem, který popisuje využití prostorových nástrojů v zapojení občanů do rozhodovacího procesu, který se jich týká. Nejčastěji se jedná o rozhodování o prostoru, který je veřejný, ale může se také jednat o sdílení informací či pocitů o okolí, ve kterém žijí.*“

Geoparticipace umožňuje mapovat veřejné problémy. Pomocí mentálních map, balónového mapování nebo webových aplikací mohou občané vyjádřit své preference ve svém okolí. Tyto výstupy pak mohou sloužit obcím jako názory veřejného mínění. (Pánek et al., 2014)

4 Charakteristika městské zeleně

4.1 Vymezení pojmu

Zeleň

Jedná se o soubor tvořený živými a neživými (přírodními nebo umělými) prvky zeleně, záměrně založenými nebo spontánně vzniklými, o které je zpravidla pečováno sadovnicko-krajinářskými metodami (Jebavý, 2008). Mezi prvky živé řadíme hlavně stromy, keře, travníky a květiny (byliny). Prvky neživé zahrnují terén, kameny a vodu. Při krajinářských úpravách v zahradě jsou umělými prvky stavby a parkový mobiliář. Sem patří cesty, odpočívadla, schodiště, květinové zdi a zídky, pergoly, altány, lavičky, umělecká díla, osvětlení, případně další vybavení, které bezprostředně souvisí s jejím užíváním například dětská hřiště (Balabánová a Kyselka, 2006).

Sídlíštní zeleň

„Sídlíštní zeleň je velmi pestrá a zahrnuje původní rostlinné druhy (marginální vliv města), ale i druhy importované, exotické nebo cíleně vyšlechtěné tak, aby splňovaly předem stanovené požadavky uživatelů.“ (Šerá, 2015, 100)

Veřejná zeleň

„Je trvale přístupná veřejnosti a zahrnuje: městské parky, parčíky a parková náměstí a pásy, sídlíštní zeleň, uliční stromořadí a doprovodnou zeleň komunikace, zeleň u významných budov, zeleň pietních území, zeleň dětských hřišť a sportovních areálů, veřejné historické parky a parkové lesy, doprovodnou zeleň vodotečí a technických děl.“ (Burgová, 2014, 1)

Vyhrazená zeleň

„Je veřejnosti nepřístupná nebo jen omezeně přístupná a zahrnuje zejména: školní a nemocniční zahrady, neveřejná sportoviště, uzavřené parky kultury a oddechu, botanické a zoologické zahrady, zeleň výstavišť, zeleň továren, vodáren a jejich ochranných pásem, zeleň úřadů, institucí a jiných organizací, hřbitovy a pohřebiště, zeleň uzavřených obytných bloků a zeleň soukromou.“ (Burgová, 2014, 1)

Dle Balabánové a Kyselky (2006) můžeme zeleň rozdělit na dvě základní skupiny:

Zeleň sídelní – příroda není ve své původní podobě. Patří mezi nejvýznamnější symbol přírody v zastavěném území. Její hlavní funkcí je zlepšovat životní prostředí sídel a poskytovat obyvatelům možnost rekreace.

Zeleň krajiny – často přirozeně vzniklá, v některých případech ojedinělá. Její funkce je převážně krajino tvorná a půdoochranná. Míra zásahů člověkem je mnohem menší.

4.2 Funkce a význam zeleně ve městě

Městská krajina se vyznačuje významnou jedinečností. Ta spočívá v prolnutí přírodní a urbánní struktury. Dále ve vizuálním projevu přírodních podmínek, znaků vývoje kulturní krajiny a městského prostředí. (Vorel, Kupka, 2011)

Ministerstvo pro místní rozvoj v části Principy a pravidla územního plánování (Balabánová a Kyselka aktualizované 2016, 7 – 8) uvádí funkci zeleně v zastavěném i nezastavěném území jako:

1. *rekreační* (psychologické a estetické působení, pohyb a pobyt v zeleni)
2. *hygienickou* (zlepšení mikroklimatu – zvýšení vlhkosti ovzduší, vyrovnávání teplotních extrémů, vyvolávání nebo tlumení proudění vzduchu, zachycování prachu, tvorba kyslíku, fytoncidů, repelentů a dalších těkavých aromatických látek, pohlcování škodlivých plynů, tlumení hluku a vibrací)
3. *prostorotvornou* (vytváření prostoru, prostorové členění, zvýraznění významových bodů, uzavírání a otevírání prostoru, zakrývání nevhodných pohledů, rámování a izolace zajímavých kompozic)
4. *ochrany zdrojů* (protierozní ochrana půdy, vodní režim krajiny – dokonalejší vsakování vody do půdy)
5. *ekonomickou* (vytváření kvalitního přírodního prostředí není obvykle prvoplánově ekonomickou funkcí zeleně, nicméně se takto projevuje při podpoře rekreace a turistického ruchu ve městech i ve venkovské krajině. Rovněž zahrádkaření, jako způsob trávení volného času, má významný ekonomický rozměr.)
6. *ekologickou* (systém ekologické stability, ochrana biodiverzity, zeleň poskytuje útočiště a hnízdiště řadě živočišných druhů a stanoviště mnoha rostlinných druhů, které spoluvytváří biotopy)

Městská zeleň nám může přinášet jak pozitivní, tak i negativní vliv. Nejčastějším reprezentativním prvkem zeleně jsou stromy. Organizace ARNIKA (2014) popisuje tyto pozitivní vlivy stromů ve městech:

Estetický vliv – zeleň v městském prostředí umožňuje vnímat přírodní rytmy, například střídání ročních období. Zelené plochy a parky jsou využívány ke sportování a odpočinku. Stromy jsou zdrojem inspirace a estetických požitků.

Filtrují ovzduší a vytvářejí kyslík – vegetace působí jako přirozený filtr látek z ovzduší. Stromy zachycují především jedovatý přizemní ozón a jemný polévatý prach, který na sebe váže řadu toxických látek, dále oxidy síry a dusíku, oxid uhelnatý a další látky. Stromy vytvářejí velké množství kyslíku.

Vyrovňávají teplotní extrém – stromy v zimě brání tepelným ztrátám blízkých budov. Důvodem je zmírnění proudění studeného větru. Vegetace je schopna snížit tepelné ztráty o 20 až 50 %. Naopak v létě vegetace ochlazuje své okolí lépe a efektivněji. Vzrostlý, vodou dobře zásobený strom, může během jednoho dne odpařit až 400 litrů vody. V noci při kondenzaci páry tak vznikne rosa. Proto můžeme ve dne pod stromy naměřit až o 3° C nižší teplotu než v okolí. V noci naopak teplotu o tři stupně vyšší.

Pohlcují hluk – zeleň funguje jako protihluková bariéra. Díky členitému povrchu může na frekventovaných ulicích snížit hluk. Platí, že čím hustší a širší porost, tím je jeho tlumení hluku výraznější.

Zeleň ve městech nemá jen pozitivní vliv. Je důležité uvést i negativní vlivy. Božena Šerá (2015) vymezuje negativní vlivy, které mohou ohrozit zdraví chodců a obyvatel okolních domů, ohrozit bezpečnost dopravního provozu (nepřehlednost u přechodů pro chodce nebo zamlžení výhledu pro řidiče), inženýrských sítí, chodníků a staveb. Z biologických vlastností patří mezi nejčastější negativní vlivy alergenní účinky na pyl a silná vůně květů, nebezpečné trny, nadměrný opad listů a plodů nebo poletující chmýří z plodů způsobující dýchací potíže.

Šerá (2015) také navrhuje možné zmírnění těchto negativních vlivů důslednou údržbou zeleně v průběžných a pravidelných kontrolách. V případě nepříjemných vlastností stromu, např. pylové alergie, doporučuje prevenci ve vhodném výběru rostlinného zastoupení. Dále doporučuje výběr vhodné lokality, kde stromům nehrozí vývrat kmene.

4.3 Legislativní opora ochrany zeleně ve městech

V České republice se problematikou ochrany dřevin zabývá zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. § 7, § 8 a § 9 se přímo zabývá ochranou dřevin rostoucích mimo les.

4.3.1 Obecná ochrana dřevin rostoucích mimo les

Dle definice zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny § 3 odst. 1 písm. i): „Dřevina rostoucí mimo les je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond“.

Zákon ustanovuje kroky, které občané musejí dodržovat při ochraně dřevin a keřů. Stanovuje povolení ke kácení a její možnou náhradní výsadbu a výší odvodu do rozpočtu obce. Zákon také chrání významné památné stromy, které se v krajině a městech mohou vyskytovat.

Ochrana dřevin je předmětem § 7, kde odstavec 1 ustanovuje ochranu dřeviny před poškozením a ničením. Ošetřování a udržování dřeviny je povinností vlastníka. Jakmile se prokáže výskyt škůdců v rozsahu epidemie, orgán ochrany přírody nařídí provedení nezbytných zásahů, které mohou vést k pokácení stromů.

Následující § 8 a 9 vymezuje povolení ke kácení a následnou výsadbu dřeviny. Ustanovení § 8 odst. 1 nám říká, že pokud není jinak stanoveno, je nutné povolení od orgánu ochrany přírody. Povolení se vydává po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřeviny.

Podle § 8 odst. 2 až 4 zákona 114/1992 Sb., není nutné povolení ke kácení. Povolení není třeba z důvodů „pěstebních, to je za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky porostů, při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav, k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak.“ Z těchto důvodů je nutné podat písemné oznámení nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody. Dále není třeba povolení, pokud dřevina splňuje stanovenou charakteristiku Ministerstva životního

prostředí. Od 15. července 2013 platí vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 189/2013 Sb., která stanovuje charakteristiku dřevin, u kterých není třeba povolení (Sbírka zákonů, 2013).

Odstavec 4 umožňuje pokácet strom, pokud jeho stav ohrožuje život či zdraví nebo hrozí velké škody při jeho pádu. Ten, kdo provedl kácení má, pak za povinnost tuto událost písemně oznámit do 15 dnů orgánu ochrany přírody.

§ 9 ustanovuje orgánu ochrany přírody možnost udělit povinnost přiměřené výsadby jako kompenzaci ekologické újmy vzniklé při kácení dřevin. Současně může stanovit následnou péči o dřeviny na maximální dobu 5 let. Přehled míst vhodných k výsadbě si vedou obce. Na pozemku, který není ve vlastnictví žadatele, je třeba souhlas vlastníka pozemku. Jestliže z důvodu výstavby dojde k pokácení stromu s povolením orgánu ochrany přírody, ale bez uložené povinnosti náhradní výsadby, je občan povinen zaplatit odvod do rozpočtu obce.

4.3.2 Zvláštní ochrana dřevin

Jestliže se na dřevinu vztahuje přísnější ochrana nebo podléhá zvláštním předpisům, je nutné kácení řešit s příslušným orgánem ochrany přírody. Do přísnější ochrany dřevin spadají § 46 Památné stromy a jejich ochranná pásma, § 47 Evidence a označování památných stromů.

Dle § 46 odst. 1 mají orgány ochrany přírody možnost vyhlásit významný strom. Tento strom je zakázáno poškozovat, ničit a zasahovat do jeho přirozeného vývoje. Následné ošetření lze pouze se souhlasem orgánů, který tento strom vyhlásil. Odstavec 3 nám ukládá zabezpečení stromu proti škodlivým vlivům z okolí. Před výstavbou, prováděním terénních úprav, odvodňováním, metanizací chrání strom ochranné pásmo ve tvaru kruhu. Parametry kruhu jsou, pokud orgán ochrany přírody nestanoví jinak, vypočítány z kmene stromu. Kruh je desetinásobek poloměru kmene ve výšce 130 cm nad zemí. Zrušení označení památného stromu mohou pouze orgány ochrany přírody.

Evidenci a označení památných stromů nařizuje § 47. Památné stromy jsou zaznamenávány v ústředním seznamu. Tento seznam je veřejný a každý má právo do něj nahlédnout v přítomnosti pověřeného pracovníka úřadu. K označení památného stromu se

užívá malý státní znak České republiky. Další způsoby označení stanovuje Ministerstvo životního prostředí.

4.3.3 Náležitosti občana

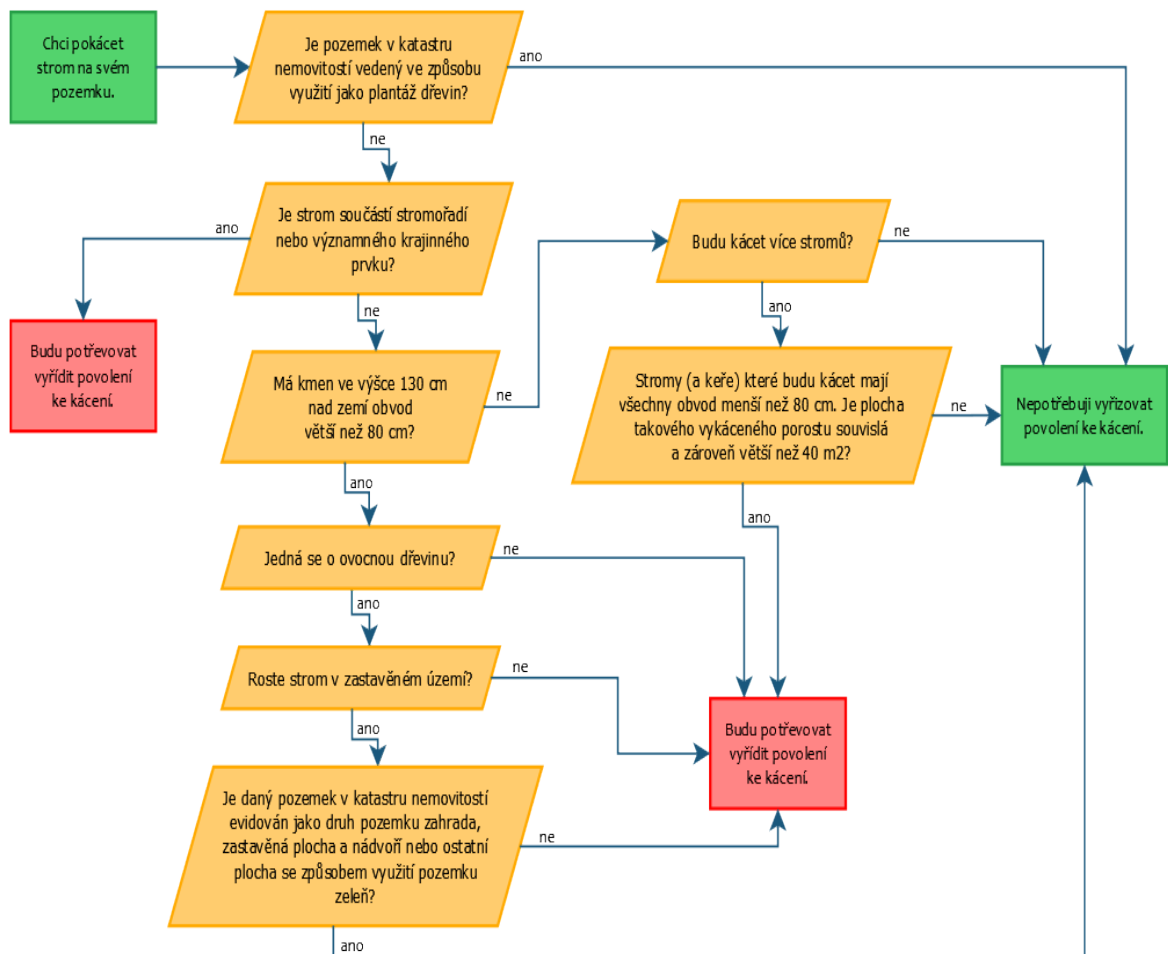
Občané měst se nejčastěji setkávají s problematikou odstranění vzrostlých stromů na svém nebo městském pozemku.

Prvním krokem občana je zjistit, jestli strom splňuje vyhlášku 189/2013 Sb. o ochraně dřevin a povolování jejich kácení. Vyhláška ustanovuje § 3 Velikost a charakteristiku dřevin, k jejichž kácení není třeba povolení. Jsou to tyto charakteristiky:

- a) obvod kmene dřeviny je ve výšce 130 cm nad zemí do 80 cm
- b) porosty dřevin, jejichž plocha určená ke kácení nepřesahuje 40 m²
- c) pozemky, které jsou vedeny na katastru nemovitostí ve způsobu užívání jako plantáž dřevin
- d) ovocné dřeviny rostoucí na pozemku evidovaném jako zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha

Jestliže strom některou z charakteristiky splňuje, je možné provést kácení bez povolení. Pokud nespĺňuje náležitosti, je nutné se obrátit na příslušný orgán ochrany přírody. Podle zákon 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny § 75 odst. 1 patří mezi orgány ochrany přírody „obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady. Dále pak Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, správy národních parků, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí, újezdni úřady, Ministerstvo obrany.“

Samotné kácení stromů pak probíhá dle vyhlášky 189/2013 Sb. o ochraně dřevin a povolování jejich kácení. Dobu, ve které se provádí kácení, stanovuje § 5. Kácení dřevin se provádí zpravidla v období vegetačního klidu. Obdobím vegetačního klidu se rozumí přirozený útlum fyziologických a ekologických funkcí dřeviny. V praxi se povoluje kácení nejčastěji od 1. listopadu do 31. března (MŽP, 2015). Pro jednoduchou orientaci postupu lze využít obrázek č. 3.

Obr. 1: Schéma postupu při kácení stromu mimo les (Obec Vídeň, 2015)

5 Charakteristika volného času

5.1 Definice volného času

Definice volného času má mnoho podob. Ačkoliv je volný čas lidskou společností vnímán už od počátku své existence, jeho moderní pojetí se začalo formovat až počátkem 60. let 20. století ve spojitosti s Joffre Dumazedier (Janiš 2009, 4-5). Francouzský autor v roce 1962 ve svém díle *Vers une civilisation du loisir?* (Vstříc civilizaci volného času?) definoval volný čas jako „*souhrn činností, které člověk může dělat úplně dobrovolně proto, aby si odpočinul, nebo aby se pobavil nebo rozvinul své znalosti...dobrovolnou společenskou činnost nebo své tvořivé schopnosti potom, co se osvobodil od pracovních, rodinných a společenských závazků*“ (Knotová, 2011, 28).

Mezi další definice je třeba zmínit Filipcovou (1966). Autorka je vnímána za zakladatelku výzkumu volného času v české sociologii. Její pojetí volného času zní: „*Volný čas, to je čas, který může člověk využít bezprostředně pro sebe, ve kterém patří maximálně sobě, v němž může dělat – více než kdykoliv jindy – to co jej baví a co mu přináší potěšení, zábavu a odpočinek*“ (Janiš 2009, 4)

V roce 1997 Institut dětí a mládeže MŠMT ČR vypracoval dokument o problematice volného času dětí a mládeže. Jejich pojetí volného času zní: „*Volný čas chápeme jako dobu, která člověku umožňuje svobodnou volbu činnosti. Člověk si činnosti vybírá nezávisle na svých osobních či společenských povinnostech, vykonává ji dobrovolně a získává z ní příjemné zážitky a uspokojení. Důležité přitom je nechávat volný čas jen jako nicnedělání, nýbrž jako příležitost ke smysluplné činnosti a k rozvoji osobnosti, k plnému, humánnímu životu.*“ (Jíra, 1997, 3)

Pávková (2014) vymezuje hlavní znaky volného času jako dobu svobodné volby činnosti; zvolená činnost je příjemná, přinášející potěšení a radost; volný čas dává příležitost k rekreaci, odpočinku, obnově sil a osobnímu rozvoji.

„*Volný čas je prostorem, který je naplňován aktivitami na základě svobodného rozhodování, činnostmi volenými na základě individuální potřeb, hodnot a zájmů*“ (Knotová 2011, 32) lze zároveň vidět jako příležitost k občanské participaci. (Knotová 2011, 32)

5.2 Funkce volného času

Dana Knotová (2011) definuje volný čas na dvou úrovních – společenskou a významnou pro člověka. Ve vymezení jednotlivých funkcí se pak prolínají optimistické, skeptické (kritické) nebo realistické přístupy k možnostem volného času. Dále ve své knize zmiňuje autora Dumazediera (1962), který dospěl k třem prolínajícím se funkcím volného času:

- *odpočinek* — volný čas má sloužit k zotavení, reprodukci pracovních sil, osvobozuje od únavy, odstraňuje fyzické nebo psychické napětí
- *rozptýlení* — volný čas nabízí zábavu, kompenzaci nebo únik od monotónní práce, či únik do fiktivních činností v imaginárním světě
- *rozvoj* — volný čas podporuje rozvoj osobnosti mj, prostřednictvím činnosti v kreativních, kulturních a společenských sdruženích

V české odborné literatuře zabývající se pedagogickými aspekty volného času bývá často citován německý pedagog volného času Horst W. Opaschowský. Autor vymezuje sedm hlavních funkcí volného času (Hofbauer, 2004):

- *Rekreační* — odpočinek, zotavení, relaxace
- *Kompenzační* — rozptýlení a zábava, vyrovnávající čeho se v životě nedostává nebo co se nedaří
- *Kulturní a vzdělávací* — kulturní aktivity, příležitost k učení a vzdělávání po celý život
- *Kontemplační* — duchovní rozměr činnosti, hledání smyslu života
- *Komunikační* — podpora sociálních kontaktů
- *Participační* — občanské a spolkové aktivity
- *Konzumní* — spotřeba materiálních statků

Pro netradiční pojetí volného času se rozhodl Rojek (2005), který se odlišuje od tradičních vymezení. Autor uvádí čtyři funkce volného času:

- *Manipulativní* — je prostředkem sociálního rozvrstvení
- *Regulativní* — řídí životní způsoby a životní styl
- *Identifikační* — slouží k sociálnímu vyloučení nebo k členství ve vybrané skupině
- *Mobilizační* — vytváří prostor pro opozici vůči tlaku společnosti

Dle Filipcové je rozdělení funkcí volného času pouze teoretické. Ve skutečnosti se jednotlivé funkce prolínají nebo převládají nad sebou. Vážanský (2001) klade důraz na převládající trend rekreačně – kompenzační funkce. Potenciál volného času vidí nenaplněný v překonávání jednostranného prožívání času, který je k dispozici. Všechna členění zahrnují rozvoj a naplnění individuálních potřeb jedince.

Všechny funkce pedagogiky volného času jsou naplňovány v institucích pro volnočasový prostor (např. školní družiny, domy dětí a mládeže, základní umělecké školy, jazykové školy, tělovýchovné a sportovní kluby, skautské a turistické organizace, neziskové organizace aj.). Pedagogika volného času je převážně zaměřená na děti a mládež. Dle Pávkové (2014) je funkce pedagogiky volného času **výchovná a rozvojová** (rozvoj schopností a dovedností, získávání nových návyků, získávání nových dovedností), **zdravotní** (uspořádání režimu dne u dětí, vedení k pohybovým aktivitám, vedení k relaxaci, duševní rozvoj), **sociální** (podpora sociálních vztahů např. kamarádství, pomoc při řešení konfliktů, rozvoj komunikace), **preventivní** (prevence rizikového chování, pozitivní příklad pedagoga, vedení žáků k zájmu o nějakou oblast, posilování sebevědomí a sebeuvědomění).

5.3 Historický pohled na vnímání volného času

Z dávné historie neexistují přímé důkazy o tom, jak naši předci vnímali volný čas. Jestli tento pojem byli schopni vymezit. Ve společenských vědách se o vymezení volného času jako první snažil řecký filozof Aristoteles (384–322 př. n. l.) Ve své době volný čas chápal jako čas k přemýšlení, diskuzi s přáteli a k četbě poezie. Tento čas si nespojoval s nicneděláním, ale s rozvojem moudrosti, samostatnosti, svobodou a štěstím. (Knotová, 2011)

V období středověku bylo pojetí volného času ovlivněno dominantní církví. Křesťanství vnímá kontrastní pojetí volného času a práce. Práce se stává prostředkem k dosažení určitého cíle. Volný čas se stává prostorem k oddechu po práci a pro zbožné rozjímání (Filipcová, 1966). Tomáš Akvinský prosazuje, aby život na zemi byl věnovaný zbožnému rozjímání a stal se přípravou na posmrtný život. Změna v pojetí života a volného času nastala v 16. stol., kdy protestantská církev, luteráni i kalvinisté naopak kladli důraz na práci a zahálkou opovrhovali (Švigová, 1967).

V období renesance se práce stala životní prioritou a nicnedělání je zavrhováno. Nové názory na volný čas přináší sociální utopisté. Thomas More (1478–1535), ve svém díle *Utopia* vytvořil nové pojetí volného času v ideální společnosti. Dle autora by lidé měli pracovat 6 hodin denně a ve zbylém čase by se měli věnovat studiu nebo nakládat s volným časem na základě svobodné vůle. Další utopický autor Thomass Campanell (1568–1639) ve svém díle *Sluneční stát* píše pouze o 4 hodinách práce. Volný čas má člověk strávit příjemným studiem, čtením, rozhovory, psaním, procházkami, rozvíjením tělesných a duševních vloh. Na druhou stranu zavrhuje šachy a karetní hry. (Knotová, 2011)

Nový pohled na volný čas přináší až Marxův (1818–1883) koncept. V jeho revolučním pojetí volného času klade důraz na zrušení protikladu mezi prací a volným časem. Snaží se o zrušení vykořisťovatelských tříd a postupnou proměnu společnosti. Volný čas by se měl stát sférou rozvoje produktivních sil a mírou společenského bohatství (Velký sociologický slovník, 1996). Práci dále přirovnává k říši nutnosti a volný čas k říši svobody. (Knotová, 2011)

Na konci 19. stol. vychází známá kniha amerického sociologa T. B. Veblena (1857–1929) s názvem *The Theory of the Leisure Class* (Teorie zahálčivé třídy). Autor se v díle zabýval spíše životním způsobem vysoce postavených společenských vrstev, tzv. zahálčivé třídy. Negativním postojem k volnému času odsuzuje sport, různé hry a společenské zájmy. V duchu protestantské morálky odsuzuje volný čas jako neproduktivní. (Veblen, 1999)

Mezi další významná díla v sociologii volného času lze zařadit již zmíněné dílo *Vers une civilization du loisir?* (Vstříc společnosti volného času?) od Joffre Dumazediera (1915–2002). V tomto díle poukazuje na špatné pochopení volného času. Většina lidí se v té době domnívala, že výdobytkem lidského pokroku je materiální blahobyť. Autor přesto poukazuje, že tomu tak není a hlavním výdobytkem pokroku je všeobecná existence volného času. (Velký sociologický slovník, 1996). Aby bylo možné zařadit volný čas mezi velké množství pracujících lidí je třeba podle Dumazediera (1966) zařadit dvě podmínky, které lze najít pouze v industriální a postindustriální civilizaci. První podmínkou je aby se činnosti ve společnosti neřídily komunitou. Druhou podmínkou je aby se profesionální práce odpoutala od dalších činností a byla určena samotným člověkem.

V naší zemi se sociologie volného času rozvíjela od poloviny 60. let 20. století. K nejvýznačnějším postavám tohoto odvětví patřili např. Filipcová, Švigová, Linhart a jiní. Během posledních desetiletí se sociologie volného času orientuje zejména na předvídání budoucího vývoje této sféry. (Velký sociologický slovník, 1996)

Před více než 10 lety poukazovala Tichá (2004) na rychlé tempo, důraz na výkon, úspěšnost a ekonomickou prosperitu jako nároky, které jsou kladeny na dospělé. V důsledku těchto nároků se rodiče dostatečně nevěnují svým dětem a také sami nedovedou efektivně využít a naplnit svůj volný čas. Proto se kladl větší důraz na otevření vysokoškolských programů zaměřujících se na volnočasové aktivity a rozvoj pedagogiky volného času. Současně se objevují také názory, že volný čas začíná podléhat formování a reklamnímu nátlaku, který deformuje naplňování volného času. Kučerová (1994) zastává názor Opaschowského, který se domnívá, že volný čas ztrácí svobodnou volbu a je stále víc zmanipulován a řízen vnějším okolím.

5.4 Možnosti trávení volného času

V této kapitole je vytvořen seznam možných lokalit k trávení volného času pro případové město. Jsou to místa, která propaguje Městské informační centrum Uherského Hradiště na svých webových stránkách.

Turistické a přírodní zajímavosti

- Historické centrum města, výšina sv. Metoděje, rozhledna Rovnina.
- Park Rochus, Kunovský les, les Hluboček v Míkovcích, břehy řeky Moravy, Smetanovy sady, Jezuitská zahrada.

Kultura, folklor a tradice

- Muzea — Slovácké muzeum, Centrum Slovácké archeologie
- Galerie — Galerie Slováckého muzea, galerie Jožky Úprky, galerie Vladimíra Hrocha, galerie Café portál
- Divadlo — Slovácké divadlo a Hoffmannovo divadlo
- Knihovna — Bedřicha Beneše Buchlovana
- Kina a kluby — kino Hvězda, kino a klub Mír, Klub kultury

- Soubory a skupiny — Argema, Hradišťan, Harafica, Jazzgang, Jiří Mottl band, Kalíšek, Lafatia, Ohnica, Reflexy, Sadovanka, Svatý pluk, Telegraf atd.
- Vinné sklepy (Vinohradská ulice)

(Městské informační centrum Uherské Hradiště, 2015)

Sport a sportoviště

Nejdůležitější sportoviště v Uherském Hradišti se nacházejí v blízkosti centra města. Najdeme zde Městský fotbalový stadion Miroslava Valenty, Sportcentrum Slovácké Slávie, zimní stadion, atletický stadion, Aquapark Uherské Hradiště, beach volejbalové hřiště a tenisové kurty (Sportoviště města Uherské Hradiště). Ve městě a přilehlém okolí lze dále navštívit T. J. Sokol, Sportcentrum Morava, disk golf v Kunovském lese, soukromé posilovny a fit centra atd.

Kulturní a společenské akce

Uherské Hradiště kulturou a společenským životem žije. Dokazují to každoroční kulturní akce pořádané samotným městem nebo soukromou organizací. Následující výčet Městského informačního centra Uherského Hradiště může sloužit jako tip pro možné zájemce o kulturní akci v tomto městě. Jsou to tyto akce: Velikonoce a Vánoce ve Slováckém muzeu (předvádění řemesel), regionální výstava vín, mezinárodní dětský folklorní festival Kunovské léto, Velikonoční, Svatojánský a Vánoční jarmark, festival filmů s ekologickou tematikou Týká se to také tebe, Slovácké léto, Jazzový festival CZ-SK Hello Jazz Weekend, Filmový festival Letní filmová škola, Slovácké slavnosti vína a otevřených památek, Slovácký běh, Den Země, Evropský týden mobility a Evropský den bez aut, Noc s Andersenem a lampionové setkání broučků a světlušek, žehnání svatomartinského vína.

Okolí města Uherské Hradiště

Blízké okolí města nabízí hned několik míst historického a technického významu. Například hrad Buchlov, zámek Buchlovice, poutní místo Velehrad, památník Velké Moravy, zříceninu hradu Cimburk, Letecké muzeum v Kunovicích. Díky tomu se vytváří vhodné místo pro cestovní ruch zaměřený na kulturní památky. Město a jeho okolí poskytuje velkou nabídku tradičních řemesel, výrobků a lidových zvyků. Dále vinařství (měšťanské vinné sklepy v Mařaticích), lázeňství (Ostrožská Nová Ves, Leopoldov – Smrad'avka) a unikátní slovácký folklor. (Ročenka města Uherské Hradiště, 2012)

6 Tvorba pocitové mapy

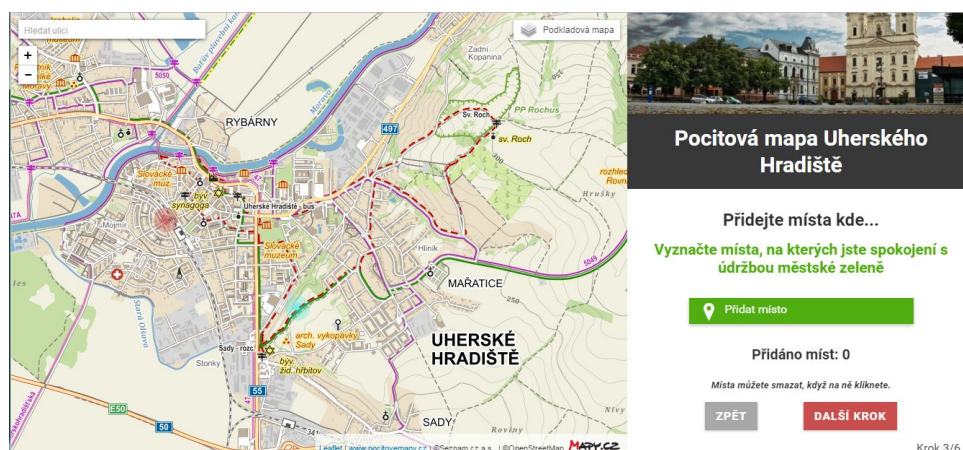
Využívání pocitových map je v posledních letech velmi rozšířené. V České republice, ale i v zahraničí, jsou mapy používány například k analýze bezpečnosti, turistickým preferencím nebo k participativnímu plánování veřejného prostoru. Zlepšující se technologie umožňují vytvářet aplikace, které mohou sloužit k mapování okolí. Mohou to být například PocitoveMapy.cz, ZmapujTo.cz, Lepsimisto.cz a jiné. (Pánek, Pászto, 2016)

6.1 Případová studie

Pro tvorbu pocitové mapy bylo vybráno město Uherské Hradiště. Důvodem je neustálý vývoj městské zástavby, rekultivace parků a městské zeleně. Vnímání a názor občanů je důležitý nejen pro město, ale také pro samotné obyvatele. Vizualizace stanovených otázek tak může odhalit místa, která by v budoucnu mohla projít změnou.

Pocitová mapa je zaměřena na základní pocity, kde se občané cítí příjemně a nepříjemně. Dále se zaměřuje na názor spokojenosti a nespokojenosti s údržbou městské zeleně. V poslední části vybízí občany k zaznamenání míst, která by podle jejich názoru potřebovala revitalizaci a kde rádi tráví svůj volný čas. U každého z bodů pak měli občané možnost zdůvodnit, proč si daný bod vybrali. V následujících kapitolách je popsán postup tvorby a zhodnocení výsledků pocitové mapy.

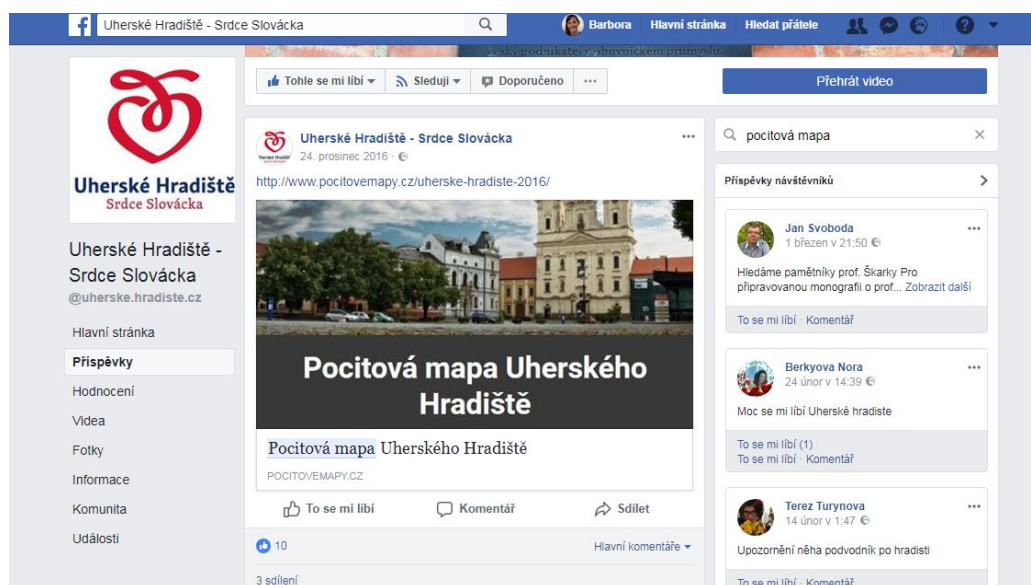
Sběr dat probíhal od 15. listopadu 2016 do 25. ledna 2017. Celkově se průzkumu zúčastnilo 206 respondentů, s mírnou převahou žen 46,6 % nad muži 43,7 %. 9,7 % respondentů tento údaj nevyplnilo.

Obr. 2: Vzhled webové aplikace (Pocitová mapa, 2016)

Město Uherské Hradiště

Uherské Hradiště bylo založeno v roce 1257 králem Přemyslem Otakarem II. Za účelem ochrany Moravy před vpádem Uhrů. Město se nachází na levém břehu řeky Moravy ve Zlínském kraji. Města Kunovice a Staré Město utvářejí společně s Uherským Hradištěm městskou aglomeraci s 38 tisíci obyvateli. Samotné město má pak 25 246 tisíc obyvatel (k 1. 1. 2017 – ČSÚ, 2018). Město je tvořeno z 6 místních částí – Uherské Hradiště, Mařatice, Jarošov, Míkovice, Sady a Vésky. Uherské Hradiště je významným administrativním, obchodním a kulturním centrem regionu. Bohatý kulturní život zaručuje neustálé dění ve městě a jeho okolí. Historické centrum města bylo prohlášeno za městskou památkovou zónu v roce 1990 (Národní památkový ústav, 2015). Díky silnému kulturnímu podvědomí obyvatel se zachovaly místní tradice, které jsou neustále udržovány. Ve městě se nacházejí i významné budovy a místa. Věznice známá z komunistických procesů v 50. letech 20. stolení (Iniciativa za důstojné využití věznice v Uh. Hradišti, 2017), kostel sv. Františka Xaverského, Výšina sv. Metoděje, nejstarší gymnázium v regionu, knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana, vlakové nádraží, Slovácké divadlo (Uherské Hradiště, 2013). V katastru města se nachází jedna evropsky významná lokalita PP Rochus, která byla vyhlášena za účelem ochrany motýla bourovce trnkového (*Eriogaster catax*). (Uherské Hradiště, 2017)

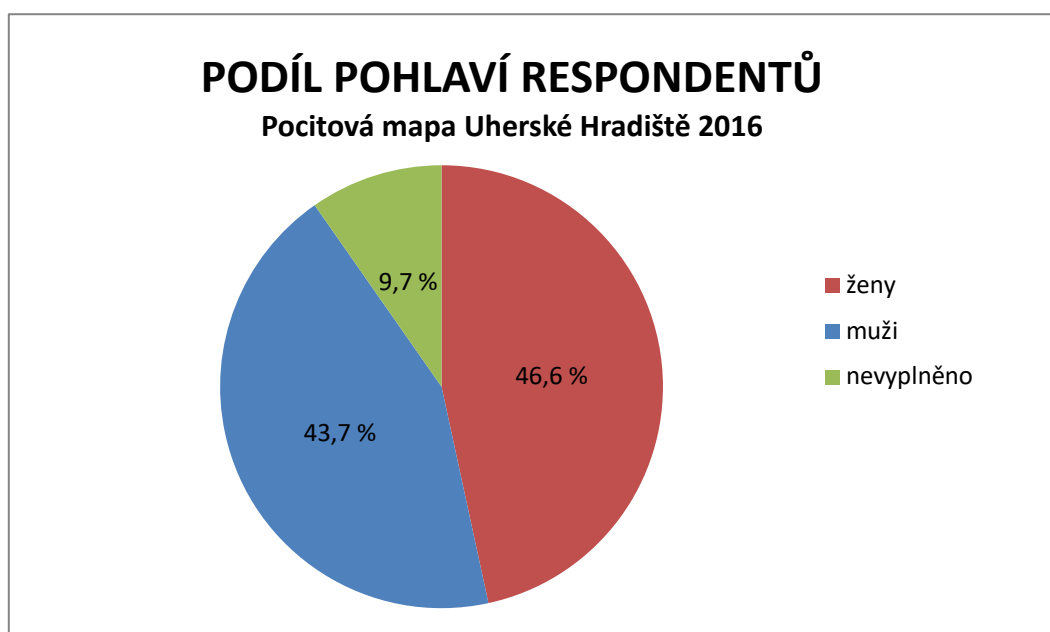

Obr. 3: Žádost o vyplnění dotazníku na sociální síti Uh. Hradiště (Facebook, upraveno autorkou)

6.2 Analýza statistických údajů

V programu MS Excel byly vytvořeny grafy, které slouží k zobrazení statistických dat. Tyto informace byly součástí dat sesbíraných již zmíněnou webovou aplikací. Číselné hodnoty byly zaokrouhleny na jednu desetinu procenta.

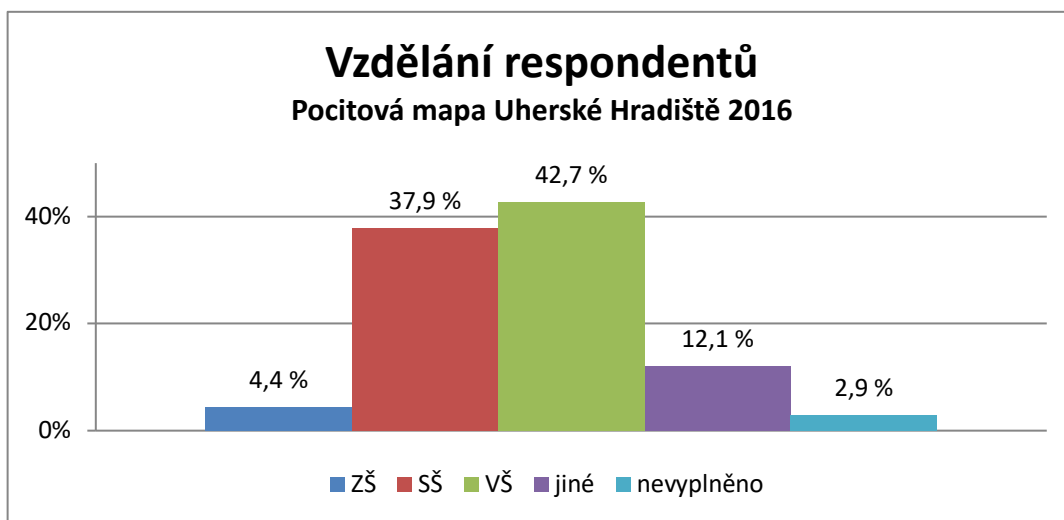
Do vyjádření svého názoru na město Uherské Hradiště se zapojilo v celkovém počtu 206 respondentů. Jak lze vidět na grafu 1, mírně převládají ženy v počtu $n=96$ nad muži $n=90$. Zbývajících 20 respondentů nevedlo své pohlaví a celkem 4 respondenti nezaznamenali žádné údaje. Důvody nezaznamenání nejsou známy, jestli se jednalo o nepozornost vyplňujícího nebo chybu při ukládání dat. Respondenti byli předem upozorněni, že se jedná o anonymní sběr dat.

Graf 1: Grafické znázornění procentního zastoupení respondentů dle pohlaví

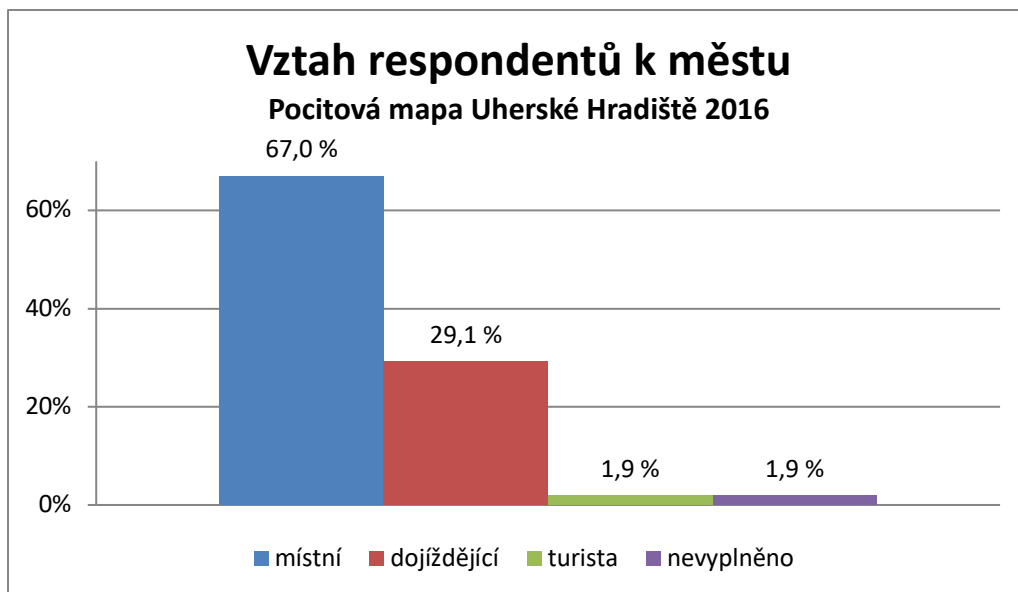
Do vyplňování pocitové mapy se zapojilo nejvíce respondentů ve věku 19 – 40 let, kteří tvoří 57,8 %. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili respondenti do 19 let. Jelikož zástupci těchto věkových kategorií jsou aktivní uživatelé internetu, jsou tyto hodnoty očekávatelné.

V celkovém procentním zastoupení průzkumu se zúčastnilo 4,4 % občanů se základním vzděláním, 37,9 % občanů se střední školou, 42,7 % občanů s vysokoškolským vzděláním a 2,9 % byla bez odpovědi. Dále z dotazníku vyplynulo, že nejčastěji odpovídali muži s vysokoškolským vzděláním (19,9 %). V této kategorii bylo také 2,9 % odpovědí bez označeného vzdělání. 12,1 % respondentů nevedlo korektní vzdělání vůči svému věku (např. 9 let – středoškolské vzdělání). Tito respondenti byli zařazeni do skupiny jiné (vzdělání).

Graf 2: Grafické znázornění celkové vzdělanosti respondentů

Do vyplňování pocitové mapy se z 206 respondentů zapojilo 67 % místních obyvatel, z toho bylo 31,6 % žen a 28,2 % mužů. Občanů, kteří do města dojíždějí, bylo 29,1 % (15,0 % mužů a 13,6 % žen), 1,9 % občanů, kteří město navštívili jako turisté a 1,9 % občanů nezaznamenalo žádný vztah. Celkové rozložení je zachyceno na grafu 3.

Graf 3: Grafické znázornění vztahu respondentů k městu

6.3 Analýza mapových podkladů

V následujícím textu jsou rozebrána jednotlivá témata, řazená podle posloupnosti dotazování na webové aplikaci. Celou pocitovou mapu lze najít níže na obrázku č. 4 a v příloze č. 1. V mapě je celkem 2 787 bodů a 444 komentářů.

Součástí dotazování byla možnost přidat k místu komentář. Všechny tyto komentáře byly přečteny a zapracovány jako důvody označení bodu na dané místo. Některá místa vykazovala opakující se pozitivní nebo negativní pocity. Nejvíce jich bylo zaznamenáno v centru města, autobusovém nádraží, parcích (Smetanovy sady, Jezuitská zahrada, Za Plotem), Kunovském lese a na nábřeží řeky Moravy.

Nejvíce komentářů bylo připojeno k otázce, kde se cítíte příjemně (n=186), dále kde se cítíte nepříjemně (n=115). V dalších bodech se respondenti příliš nevyjadřovali. Kde rádi tráví volný čas 58 komentářů a jak jsou spokojení (n=39) nebo nespokojení (n=46) s údržbou městské zeleně.

6.3.1 Místa, kde se občané cítí příjemně a nepříjemně

Oblasti, které byly označovány respondenty za příjemné, lze vidět v příloze č. 2. V mapě jsou viditelná ohniska nejčastěji zaznamenaných oblastí. Patří mezi ně okolí Masarykova náměstí a Mariánského náměstí. Lidé tato místa označovali nejčastěji z důvodů příjemného posezení pod stromy, v kavárnách nebo účasti na konajících se kulturních akcích. Důležitým bodem byla kašna na Mariánském náměstí, kde lidé rádi posedávají na lavičkách. V centru města respondenti dále pozitivně vnímají okolí Havlíčkovy ulice, knihovny BBB a Slováckého divadla.

Obr. 4: Náměstí T. G. Masaryka (Hradiště, 2012)

Obr. 5: Knihovna B. B. Buchlovana (knihovnabbb, 2017)

Respondenti též zaznamenali své body do míst, která mají přírodní charakter. Nejvíce se cítí příjemně v oblasti Smetanových sadů, Jezuitské zahrady a v parku Za Plotem (obrázek 12). Dál od centra města byly označovány oblasti Výšina sv. Metoděje (obrázek 6), park Rochus (obrázek 7) a rozhledna Rovnina. Tyto oblasti se nacházejí na okraji Prakšické pahorkatiny s výhledem na Dolnomoravský úval a protilehlé Chříby (Chráněná území Zlínského kraje, 2016). Respondenti tento výhled uváděli jako hlavní důvod, proč se jim na těchto místech líbí.

Obr. 6: Výšina sv. Metoděje (Novinky.cz, 2016)

Obr. 7: Park Rochus (Park Rochus, 2015)

Oblasti, které respondenti vnímali negativně nebo jsou pro ně nepříjemné, lze nalézt v příloze č. 3. Z průzkumu nejvíce negativně vnímanou oblastí je autobusové nádraží a cesta směrem k OD Centrum. Hlavním důvodem, dle komentářů, je častý výskyt bezdomovců a Romů. Mezi další oblasti, které občané vyznačili negativně, patří okolí vlakového nádraží a nedaleký podchod pod kolejemi (obrázek 9). Z komentářů vyplývá, že se zde převážně ženy necítí příjemně, hlavně za šera a v noci. Taktéž Masarykovo náměstí a okolí nově postaveného polyfunkčního domu Šestka patří k negativním oblastem. Důvodem je opět výskyt bezdomovců na lavičkách nebo letní rozpažené kostky na náměstí. Respondenti nový polyfunkční dům Šestka vnímají jako další „beton“ a v oblasti se cítí stísněně nebo chaoticky. I Smetanovy sady označili respondenti jako negativní prostor a to z důvodu pohybu lidí užívajících alkohol a drogy. Posledním výrazným negativním místem je torzo budovy na ulici 28. října. O této budově je více napsáno v kapitole 6.3.4. Oblasti s menší intenzitou negativity, ale také uváděné, jsou Albert supermarket na sídlišti Štěpnice, Tesco hypermarket, park Bastion a schody spojující ulici 28.října a Okružní.

Obr. 8: Autobusové nádraží (archiv autorky)

Obr. 9: Podchod pod vlakovou tratí (archiv autorky)

6.3.2 Místa, kde jsou občané spokojeni a nespokojeni s údržbou městské zeleně

V příloze č. 4 je zaznačena spokojenost respondentů s údržbou městské zeleně. Parky v posledních letech procházejí revitalizací, kterou obyvatelé vnímají pozitivně. Mezi pozitivně vnímané místo patří Jezuitská zahrada (obrázek 10), Smetanovy sady a Za Plotem (obrázek 11). Nejvíce obyvatelé vnímají revitalizaci Jezuitské zahrady před vlakovým nádražím, která probíhala v roce 2014 – 2015 (Uherské Hradiště, 2017). Respondenti označují park za krásný a udržovaný. Další z respondentů vidí velmi příznivě budoucnost parku Za Plotem. Tento park vznikl v roce 2010 na bývalé vojenské střelnici, která se zde nacházela. Dle počtu bodů spokojenosti je už teď toto místo vnímáno pozitivně. Další z míst, které respondenti zaznamenali, je Palackého náměstí, park Bastion, náměstí Míru a Kunovský les.

Obr. 10: Jezuitská zahrada (archiv autorky)

Obr. 11: Park Za Plotem (archiv autorky)

Na mapě v příloze č. 5 je vyobrazena nespokojenost respondentů s údržbou městské zeleně. Jak už bylo zmíněno v předchozím odstavci, nejčastějším důvodem nespokojenosti jsou velké plochy betonu a chybějící zeleň v centru města (obrázek 12). Na nábřeží řeky Moravy (obrázek 13) obyvatelé negativně vnímají kácení stromové aleje. Poslední velké kácení stromů v této oblasti proběhlo na jaře 2016 (Slovácký deník, 2016). Další oblastí, kterou obyvatelé nevnímají pozitivně, je oblast Pod Svahy I. Tato oblast je dlouhodobě bez zásahu člověka. Místy je hustě zarostlá keří a stromy, které nepůsobí na respondenty pozitivně. Další místa spokojenosti a nespokojenosti s údržbou městské zeleně jsou spíše individuálního charakteru.

Obr. 12: Mariánské náměstí (archiv autorky)

Obr. 13: Nábřeží řeky Moravy (Slovácký deník, 2016)

Smetanovy sady (obrázek 14) jsou největším parkem ve městě. Obyvatelé tento park rádi navštěvují za účelem procházky nebo relaxace. Proto je vnímání tohoto místa rozdílné. Respondenti chválili průřez dřevin s dodatkem, že časté kácení se jim nezamlouvá. Jeden z dotazovaných například pochválil údržbu, ale dodává, že se stále necítí dobře, aby si v parku odpočinul a radoval se ze zeleně. V parku se pořádají i různé kulturní akce. Probíhá zde pravidelné promítání letního kina, stánkový prodej v rámci slavností vína nebo Letní filmové školy. Probíhají zde i doprovodné akce, které jsou převážně zaměřené pro děti s rodiči. Město se snaží toto místo přizpůsobit tak, aby sem lidé stále a rádi chodili. Nové dětské hřiště, chodníky a lavičky jsou důkazem toho, že městu není lhostejný vzhled tohoto významného místa.

Obr. 14: Smetanovy sady (Uherské Hradiště, 2017)

Dalšími místy, která respondenti vnímají protichůdně, jsou Masarykovo náměstí, Mariánské náměstí, park Bastion. Jsou to místa, kterými projde velké množství lidí denně. Z pohledu respondentů se na těchto místech nachází jen beton a chybí zeleň. Návrhem jedné z dotazovaných je možnost navezení keříků a květináčů alespoň přes léto. V roce 2010 vzniklo občanské sdružení *Chraňme zeleň*, které díky své činnosti zabránilo např. celkovému pokácení vzrostlých stromů na Masarykově náměstí (obrázek 4) (Slovácký deník, 2012). Zapojení organizace do participačního rozhodování o městské zeleni bylo způsobeno dlouhodobou nespokojeností s údržbou a řešením problémů spjatých se zelení ve městě (Chraňme zeleň, 2010)

6.3.3 Místa, kde obyvatelé rádi tráví svůj volný čas

V příloze č. 6 je znázorněna mapa, na které jsou zaznamenána místa, kde respondenti rádi tráví svůj volný čas. Mezi nejvíce označovaná místa patří Masarykovo náměstí a Smetanovy sady. Dle komentářů se jedná hlavně o centrum města a přilehlé kavárny, cukrárny, restaurace, bary a hospody. Město na náměstí pravidelně pořádá akce pro veřejnost (kapitola 5.4), které občané rádi navštěvují. Na obrázku 15 a 16 lze vidět kino Hvězda a Slovácké muzeum, které se nachází na okraji Smetanových sadů. V parku samotném se nachází spousta laviček, které hlavně v letních měsících obyvatelé rádi využívají k posezení a odpočinku. V těsné blízkosti parku se nachází sportovní areál, který je vyobrazen na obrázku 17 z leteckého pohledu. Mezi nejvíce navštěvované místo tohoto areálu patří aquapark, dále pak městský fotbalový stadion, zimní stadion a atletický areál. Jako další místa vhodná k aktivnímu odpočinku mimo město respondenti zaznamenali park Rochus, Výšinu sv. Metoděje a Kunovský les.

Ve městě obyvatelé rádi tráví svůj volný čas také v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana (obrázek 5), která se nachází ve staré židovské synagoze. Jako významná společenská místa respondenti označili také Klub kultury a Slovácké divadlo. V Klubu kultury se nachází velký společenský sál. Tento sál umožňuje pořádání tanečních kurzů, plesů, hodů, veletřů nebo koncertů. Slovácké divadlo (obrázek 18) je jedním z nejstarších profesionálních divadel v regionu. V současné době patří mezi divadla s nejvíce předplatiteli na svou kapacitu v České republice (Slovácké divadlo, 2017).

Obr. 15: Kino Hvězda (Slavnosti vína UH, 2016)

Obr. 16: Slovákcké muzeum (Slavnosti vína UH, 2016)

Obr. 17: Sportoviště města Uh. Hradiště (Sícha, 2013)

Obr. 18: Slovákcké divadlo (Slovákcké divadlo, 2017)

6.3.4 Místa, která by potřebovala revitalizaci

V rámci vyplňování měli respondenti možnost vyjádřit se, jaká místa by potřebovala změnu. Tato místa jsou zaznačena v příloze č. 7. Dle hustoty bodů v mapě jsou zřetelná 4 místa. Bývalá věznice, vlakové nádraží, sídliště Štěpnice – budova supermarketu Albert, torzo domu na ulici 28. října. Z komentářů vyplývá, že hlavním důvodem je vzhled a špatné využití prostoru. V případě věznice (obrázek 19) budova chátrá několik desítek let díky dlouholetým sporům a nezájmu majitele, kterým je Ministerstvo spravedlnosti ČR. Na jaře roku 2017 začal tento problém směřovat ke konkrétnímu řešení. Pokud nenastanou komplikace, obyvatelé města se mohou těšit na rekonstrukci a zřízení muzea totality (Iniciativa za důstojné využití věznice v UH. Hradišti, 2017)

Obr. 19: Věznice (iDnes, 2011)

Dalším dlouhodobě neřešeným prostorem je torzo budovy na ulici 28. října, které původně mělo sloužit jako Dům dětí, pionýrů a mládeže (obrázek 20). Zarostlá, nedostavěná budova, která byla často obývána bezdomovci. Z těchto důvodů se lidé v tomto místě necítili dobře. Na začátku roku 2017 proběhla demolice tohoto domu, aby zde vyrostly nové bytové domy (Trubačik, 2017).

Obr. 20: Dům dětí, pionýrů a mládeže (Valenta, rok neznámý)

I přesto, že v soutěži o Nejkrásnější nádraží 2011 vyhrála budova stanice Uherské Hradiště (Tomanová a Hamalka, 2011) podle intenzity bodů vidí respondenti v současné době toto místo jinak. V komentářích nebyl bližší popis důvodů, proč toto místo potřebuje revitalizaci. Z obrázku 21 lze odvodit důvody, které vedly respondenty k označení tohoto místa. Mezi první lze zařadit staré a špatně přístupné nástupiště hlavně pro starší a málo pohybově zdatné lidi. Dalším z důvodů mohou být staré venkovní lavičky nebo pohyb osob bez domova.

Obr. 21: Vlakové nádraží (archiv autorky)

Posledním výrazným místem je budova supermarketu Albert na sídlišti Štěpnice (obrázek 22). Respondenti doporučují brzkou modernizaci pro toto místo i pro přilehlé parkoviště, které je vytvořeno ze starých panelů.

Obr. 22: supermarket Albert Štěpnice (archiv autorky)

7 Diskuze

V současné době je tvorba pocitových map populárním prostředkem pro zjištění pozitivních a negativních pocitů občanů na místech např. ve městech. Tuto formu začaly v poslední době hojně využívat města, aby zjistila, jak se cítí jejich obyvatelé v daném městě. Tyto pocitové mapy poté mohou vyvolávat diskuze např. o dostatečném množství zeleně ve městech.

V Uherském Hradišti od počátku 90. let soustavně ubývalo zeleně, kterou město nahrazovalo zástavbou. Na přelomu milénia se situace začala zlepšovat. Dobrým krokem byla celková rekonstrukce bývalých kasáren, kde vznikli nové bytové domy, prostory Univerzity Tomáše Bati a především park, který je hojně využíván obyvateli z blízkého okolí a také matkami s dětmi, což vyplývá také z komentářů, které mohli respondenti zapsat k vyznačeným bodům v mapě.

Z výsledků této práce bylo nalezeno několik míst, která byla dlouhodobě neřešená. Aktuálně se město zaměřuje na jejich řešení. Jedním z případů je demolice Domu dětí, pionýrů a mládeže, oprava ulice 28. Října, revitalizace parku Smetanovy sady. Město také dlouhodobě vyjednává o stavu bývalé věznice, kde by rekonstrukcí a vytvořením muzea totality vyřešilo problém staré oprýskané budovy, která hyzdí dobrý dojem z města. Tato budova patří Ministerstvu spravedlnosti, které se dlouhá léta o tuto budovu nezajímala. Během roku 2017 se téma rekonstrukce věznice však dala do pohybu a příslib pomoci jednotlivců a organizací, aby zde bylo vybudováno muzeum Totality začalo dostávat reálné rysy.

Dobrý potenciál ke změně k lepšímu je plánovaná výstavba parku na Výšině sv. Metoděje, který by mohl sloužit k procházkám a individuálním sportovním aktivitám obyvatel blízkého sídliště. Dalším místem lze označit budovu a přilehlé okolí supermarketu Albert ve Štěpnicích. Rekonstrukce budovy a přilehlého parkoviště by mohla zlepšit občanskou vybavenost. Problematika této rekonstrukce je stále nevyřešená a zatím také stále odsouvána.

8 Závěr

Úvodní část této práce se zabývá percepcí geografického prostoru a vznikem mentálních map a jejich využití ve veřejné správě. V druhé kapitole byl rozepsán problém týkající se odstranění dřeviny mimo zalesněnou plochu. V této části byl ve stručnosti popsán postup k získání povolení ke kácení dřeviny mimo les. Poslední část se věnovala historickému pohledu vnímání volného času a návrhu konkrétních aktivit a míst pro jeho naplnění ve zkoumaném městě.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvoření pocitové mapy pro město Uherské Hradiště. Povitová mapa byla rozdělena na 6 témat. Primárně se zaměřila na to, jak obyvatelé vnímají stav městské zeleně a jestli na takových místech tráví volný čas. Dále byly položeny otázky, na jakých místech se obyvatelé cítí příjemně a nepříjemně a jaká místa by potřebovala změnu. Díky zapojení veřejnosti, převážně na sociální síti, bylo sesbíráno dostatečné množství bodů. V celkovém počtu 2 787 bodů bylo možné nalézt ohniska míst určitého tématu. Sběr dat proběhl za pomoci webové aplikace PovitoveMapy.cz. Následné zpracování dat proběhlo v programu QGIS. Ohniska nejvíce označených míst byla vizuálně znázorněna za pomoci „heatmap“. Tato vizualizace umožnila zachytit hustotu bodů v mapě.

Mezi místa označena nejvíce body patří náměstí T. G. Masaryka, Smetanovy sady, Jezuitská zahrada, Mariánské náměstí a autobusové nádraží. Jsou to místa, kudy projde velké množství lidí a každý, kdo navštíví město. Podle výsledků jednotlivých map bylo nalezeno několik míst, u kterých převládal jednotný názor dotazovaných. Autobusové nádraží, rozestavěná budova na ulici 28. října a supermarket Albert na sídlišti Štěpnice jsou místa, která respondenti ve většině případů označila jako místa nepříjemná a která je třeba změnit. Naopak dotazovaní nejvíce pozitivně vnímali Jezuitskou zahradu, Výšinu sv. Metoděje, park Rochus, aquapark, Slovácké divadlo a městskou knihovnu Bedřicha Beneše Buchlovana. Mezi nejvíce rozporuplná místa patřila náměstí T. G. Masaryka, Mariánské náměstí a Smetanovy sady. Z komentářů, které byly přidány k jednotlivým bodům, vyplynulo, že tato místa každý z dotazovaných vnímá a vidí jinak. Například u obou náměstí převládala nespokojenost s údržbou zeleně, ale zároveň rádi v centru města tráví svůj volný čas. Z map dále vyplynulo, že spokojenost s údržbou zeleně nemá výrazný vliv, aby zde dotazovaní trávili volný čas (např. Jezuitská zahrada). Tento čas více tráví v kulturních a společenských místech.

Práce a výsledné mapy by mohly posloužit jako prvotní pokus o vytvoření pocitové mapy města Uherské Hradiště. S časovým odstupem by byly jistě zřejmé pokroky v řešení určitých problematik převážně v okolí autobusového nádraží, bývalého Domu dětí, pionýrů a mládeže, Fuchsových lázní a Moravního náměstí. Již v současné době město soustředí část svých prostředků na to, aby situace byla na některých ze zmíněných míst, zlepšena.

9 Zdroje

ARNIKA. *Význam stromů pro město* [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://arnika.org/stromy-a-zelen>

ARNSTAIN, S. R. *A Ladder Of Citizen Participation*. Journal of the American Planning Association, [online] 1969 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: <http://www.participatorymethods.org/sites/participatorymethods.org/files/Arnstein%20ladder%201969.pdf>

BALABÁNOVÁ, P., Kyselka, I. *Principy a pravidla územního plánování*. Kapitola C – Funkční složky, Zeleň. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor územního plánování. [online] 2006 (aktualizované 2016) [cit. 2017-11-02], 1126 s. Dostupné z: <https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/pap-komplet-pro-tisk-2017.pdf>

BERNARD, J. Tradiční a nové modely participace a partnerství v místní veřejné správě: šance a rizika. 36 – 46 s. IN: Čermák, D., Vobecká, J. a kol. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 2011, 182 s. ISBN 978-80-7419-067-4.

BURGOVÁ, J. *Význam zeleně pro člověka* [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71330

ČÁBELKA, M. *Úvod do GIS* [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: file:///C:/Users/HP/Downloads/skriptum_GPS.pdf

ČESKO. Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, v platném znění. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ročník 2013, částka 78. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2013/078-2013.pdf> ISSN 1211-1244

ČESKO. Vyhláška 189/2013 Sb. ze dne 27. června 2013 o ochraně dřevin a povolování jejich kácení ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb. [online]. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/73A5CAE717918FEDC1257B9D00397443/\\$file/V%20189_2013.pdf](http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/73A5CAE717918FEDC1257B9D00397443/$file/V%20189_2013.pdf)

ČESKO. Část 5 zákona č. 114/1992 Sb., České národní rady o ochraně přírody a krajiny. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 2017-08-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114#cast5>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Informační technologie* [online]. 2016 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23180875/letak_jednotlivci.pdf/f499ce8b-8215-4fac-a33c-b1fc067dccd2?version=1.1

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích – 1. 1. 2017* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45964084/1300721703.pdf/c2733bca-a698-42cb-a6ec-19b8e95f5bc6?version=1.0>

ČERMÁK, D., VOBECKÁ D. a kol. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 2011, 182 s. ISBN 978-80-7419-067-4

DEMEK, J., VOŽENÍLEK V. a VYSOUDIL, M. *Geografie pro střední školy 1. Fyzickogeografická část*. Praha: SPN, pedagogické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85937-73-5.

DRBOHLAV, D. *Mentální mapa ČSFR - Definice, aplikace, podmíněnost*. Geografie – Sborník CGS, 1991, 96(3), 163 – 177 s.

DRBOHLAV, D. *Důvody regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva ČR*. Sborník ČGS, 95, č. 1, 1990, 13-30 s.

DUMAZEDIER, J. *Vers une civilisation du loisir?* Paříž. 1962.

DUMAZEDIER, J. *Volný čas*. Sociologický časopis [online]. č 3/1966. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/85d4c642302e727780a1d4699a03f6a427337973_Volny%20cas.pdf

FILIPCOVÁ, B. *Člověk, práce, volný čas*. Praha: Svoboda, 1966. 155, [3] s. Sociologická knihovna.

- GISMENORS. *Školení QGIS pro začátečníky* [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://training.gismentors.eu/qgis-zacatecnik/>
- GOLLEDGE, R. *Philosophical Bases of Behavioral Research in Geography*. 2006 In: TOUŠEK, V., KUNC, J. a VYSTOUPIL, J. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4
- GOULD, P. a WHITE, R. *Mental Maps*. Harmondsworth: Pelican Books. 1974.
- GRIFFIN, A. L., MCQUOID, J. *At the Intersection of Maps and Emotion: The Challenge Spatially Representing Experience*. *Kartographisch Nachrichten*, (6), 2012, 291–299 s.
- HYNEK, A., HYNKOVÁ, J. *Prostorová percepce životního prostředí města Boskovic a okolí ve výchově k péči o životní prostředí*. *Sborník ČGS*, 84(4), 1979, 287-299 s.
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5
- HRDLIČK, M. *Preference sídelních prostor Čech*. *Demografie*, 25, č. 1, 1983, 48 – 58 s.
- HRUBEŠ, M. *Proč participovat?* [online]. 2014a [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://www.participativnimetody.cz/proc-participovat.html>
- HRUBEŠ, M. *Co je participace a participativní demokracie*. 8 – 13 s. IN: PÁNEK, J. et al. *GeoParticipace: Jak používat prostorové nástroje v rozhodování o lokalitách, ve kterých žijeme?*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014b, 76 s. ISBN 978-80-244-4359-1
- CHALUPSKÁ, H. *Zeleň. Veronica* [online]. 1/2005 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <https://www.veronica.cz/poradna-v-casopise-veronica?i=93>
- CHRÁNĚNÁ ÚZAMÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE. *Přírodní památka Rochus* [online]. 2016 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/rochus.php>
- CHRAŇME ZELEŇ. *O nás*. [online]. 2010 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <http://www.chranmezelen.com/clanek/o-nas/3475.html>
- INICIATIVA ZA DŮSTOJNÉ VYUŽITÍ VĚZNICE V UH. HRADIŠTI. *O věznicích*. [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://veznice.uh.cz/doc/5/>

JANIŠ, K. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009, 61 s. ISBN 978-80-7248-530-7

JEBAVÝ, M. *Systémy sídelní zeleně I*. Praha. 2008. 80 s.

JÍRA, O. *Děti, mládež a volný čas* [online]. Institut dětí a mládeže MŠMT ČR, 1997 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157352599.pdf>

JUNG, C. G., BARZ, H. *Výbor z díla*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1997, 437 s. ISBN 80-85880-16-4

KAPINUS, O. *Petici za záchranu stromů podepsaly stovky lidí*. Slovácký deník [online]. 10. 9. 2012 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://slovacky.denik.cz/zpravy_region/petici-na-zachranu-stromu-podepsaly-stovky-lidi-20120910.html

KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011, 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9

KOSOVÁ, D. *Lokality strachu z kriminality na území města Jihlavy*. Univerzita Palackého v Olomouci. 2016

KUČEROVÁ, S. *Obecné základy mravní výchovy: určeno pro posl. pedagog. fak.* Brno: Masarykova univerzita, 1994. 49 s. ISBN 8021001836

LYNCH, K. *The image of the city*. MIT press, vol. 1, 1960, 194 s.

Malý sociologický slovník. Praha, 1970, 614 s.

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M. a VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: I. svazek, A-O*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M. a VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: II. svazek, P-Z*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

MĚSTO UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Výroční zprávy: Výroční zpráva města Uherské Hradiště za rok 2015* [online]. 19. 4. 2016 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <http://www.mesto-uh.cz/vyrocnizprava2015.pdf>

MĚSTSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM. *Turistické zajímavosti* [online]. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.uherske-hradiste.cz/oblast/13575/>

MĚSTSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM. *Nejvýznamnější akce* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.uherske-hradiste.cz/mesto/18797/>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Památkový katalog [online]. 2015 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <http://pamatkovykatalog.cz/?presenter=LegalStatesResults&action=legalState&legalState=84576>

PÁNEK, J. et al. *GeoParticipace: Jak používat prostorové nástroje v rozhodování o lokalitách, ve kterých žijeme?*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 76 s. ISBN 978-80-244-4359-1

PÁNEK, J., PÁSZTO, V. *Pocitové mapy v plánování měst a regionů*. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí, vol. 2016, č. 4, 48 – 62 s. ISSN 1805-3246

PÁNEK, J., PÁSZTO, V., a MAREK, L. Mapping emotions: spatial distribution of safety perception in the city of Olomouc. In: IVAN, I., SINGLETON, A., HORÁK, J. a INSPEKTOR, T., ed. *Lecture Notes in Geoinformation and Cartography: The Rise of Big Spatial Data* [online]. Ostrava, Czech Republic: Springer International Publishing, 2017, 211–224 s. ISBN 978-3-319-45122-0. Získáno z: doi:10.1007/978-3-319-45123-7

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Karlova Univerzita, Pedagogická fakulta, 2015, 144 s. ISBN 978-80-7290-666-6

POCITOVÁ MAPA. *Uherské Hradiště* [online]. 2016 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://pocitovamapa.nszm.cz/opava-2016/>.

PÖDÖR, A., RÉVÉSZ, A., RÁCSKAI, P., SASVÁR, Z. *Measuring citizens fear of crime using a web application – A case study*. GI_Forum, Vol. 2, 2016, 123 – 133 s. doi:10.1553/giscience2016_02_s123

ROJEK, Ch. *Leisure theory: principles and practices*. New York: Palgrave Macmillan, 2005, 243 s. ISBN 978-140-3905-703

ROGGE, E., NEVENS, F., GULINCK, H., *Perception of rural landscapes in Flanders: Looking beyond aesthetics*. Landscape and Urban Planning 82, 2007, 159 – 174 s. ISSN 0169-2046

RUAN, X., HOGBEN, P., eds. *Topophilia and topophobia: reflections on twentieth-century human habitat*. New York: Routledge, 2007, 232 s. ISBN 9780415403238

SLAVÍČEK, J. *Navigační systémy*. České Budějovice, 2007. Absolventská práce. Soukromá VOŠ a Obchodní akademie s. r. o.

SIWEK, T. *Percepce geografického prostoru*. Praha: Česká geografická společnost, 2011, 164 s. ISBN 978-80-904521-7-6

SLOVÁCKÉ DIVADLO. Historie Slovákého divadla [online]. 2017 [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <http://www.slovackedivadlo.cz/slovacke-divadlo>

SPORTOVIŠTĚ MĚSTA UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Sportoviště* [online]. [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.sportoviste-uh.cz/sportoviste>

STASÍKOVÁ, L. *Relevantnosť výskumu strachu z kriminality v urbánnej geografii*. Geografický Časopis, 63(4), 2011, 325 – 343 s.

SVOBODOVÁ, K. *Percepce krajiny, výzkum a využití ve strategickém plánování*. Fakulta architektury ČVUT v Praze Ústav prostorového plánování [online]. 2011 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: http://cvut.mapovyportal.cz/percepce_krajiny.pdf

ŠERÁ, B. *Pozitivní vliv zeleně na uživatele městských sídlišť 2015*. Researchgate [online]. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/279317255_Pozitivni_vliv_zelene_na_uzivatele_mest_skskych_sidlist

ŠVIGOVÁ, M. *Volný čas a my*. Praha: Svobodné slovo, 1967, 155 s. ISBN 32-013-67

TICHÁ, Zuzana. *Profesní příprava specialistů v oblasti volného času na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci*. Pedagogická orientace. [online]. 2017, č. 3, s. 102-105. [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/7999>

TOMANOVÁ, L. a HAMALKA, J. *Nejkrásnější nádraží v Česku pro rok 2011 je Uherské Hradiště*. [online]. 17. 6. 2011 [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: https://cestovani.idnes.cz/nejkrasnejsim-nadrazim-v-cesku-pro-rok-2011-je-uherske-hradiste-ptv-/po-cesku.aspx?c=A110617_101430_igcechy_tom

TOOBY, J., COSMIDES, L. *The past explains the present*. Ethology and Sociobiology 11, 1990, 375 – 424 s.

TOUŠEK, V., KUNC, J. a VYSTOUPIL, J. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4

- TRUBAČÍK, V. *Ruina z 80. let šla k zemi, už dále nebude strašit Uherské Hradiště* [online]. 3. 2. 2017 [cit. 2017-11-30] Dostupné z: https://slovacky.denik.cz/zpravy_region/osdam-selk-zemi-ruina-z-90-let-uz-dale-nebude-strasit-hradiste-20170203.html
- TUAN, Y. *Topophilia: A Study of Environmental Perception, Attitudes, and Values*. New York: Columbia University Press. 1990, 260 s.
- UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Ročenka města Uherské Hradiště 2012*. Uherské Hradiště, 2013, 91 s. ISBN 978-80-87589-01-4
- UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Revitalizace veřejných prostranství v centru města* [online]. 2017 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.mesto-uh.cz/revitalizace-verejnych-prostranstvi-v-centru-mesta>
- UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Informace o Parku Rochus* [online]. 2017 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.mesto-uh.cz/informace-o-parku-rochus>
- VAJDOVÁ, Z. Dva prostory participace: mezi státem a obcí, mezi obcí a občanem. In: *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011, 47 – 58 s. ISBN 978-80-7419-067-4.
- VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. 2. doplněné vydání. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.
- VEBLEN, T. *Teorie zahálčivé třídy*. Sociologické nakladatelství. 1999, 344 s. ISBN 80-85850-71-0
- VOREL, I., KUPKA, J. *Význam zeleně v krajinném rázu města, individualita obrazu městské krajiny a ochrana krajinného rázu*. In: *Zeleň ve městě – město v zeleni*. Brno: Ústav územního rozvoje [online]. 2011, 41 s. [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2011/2011-04/31_zelen.pdf. ISBN 978-80-87318-18-8
- VOŽENÍLEK, V. *Mentální mapa a mentální prostorové představy*. Geodetický a kartografický obzor, 43, č. 1, 1997, 9 – 14 s.
- VOŽENÍLEK, V. *Aplikovaná kartografie I. – tematické mapy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999, 9 s. ISBN 80-7067-971-9

WILSON, Edward O. *Rozmanitost života: Umožní poznání zákonů biodiverzity její záchranu?*. Praha: NLN, 1995, 441 s. ISBN 80-7106-113-1

ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny* [online]. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114#cast1>

Obrázky

Facebook. *Žádost o vyplnění dotazníku na sociální síti Uh. Hradiště* [online]. [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/uherske.hradiste.cz/>

iDnes. *Věznice* [online]. 2011 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: https://zlin.idnes.cz/uherske-hradiste-veznici-nekoupí-do-arealu-se-ale-mají-vratit-soudci-1gw-/zlin-zpravy.aspx?c=A110622_1607354_zlin-zpravy_toi

Hradiště. *Náměstí T. G. Masaryka* [online]. 2012 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: https://www.hradiste.cz/foto-00/00222-642-UH-Masarykovo_namesti_z_nadledu-2012.jpg

Knihovna bbb. *Knihovna B. B. Buchlova* [online]. 2017 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.knihovna bbb.cz/cardfiles/card-3911/card-3920/img/3465e12880f8e8b02171445d33f6fc1c.jpg>

Novinky.cz. *Výšina sv. Metoděje* [online]. 2016 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <https://im.novinky.cz/mynews/178/111782-gallery1-5bdxg.jpg>

Obec Vídeň. *Schéma postupu při kácení stromu mimo les* [online]. 2015 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: http://www.obecviden.cz/assets/File.ashx?id_org=18154&id_dokumenty=1525

Park Rochus. *Park Rochus* [online]. 2015 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.parkrochus.cz/doc/1/element/464/download>

Slovácké divadlo. *Slovácké divadlo* [online]. 2017 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: http://www.slovackedivadlo.cz/fotogalerie/ostatni/divadlo_nove.jpg

Slovácký deník. *Nábřeží řeky Moravy* [online]. 2016 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: https://g.denik.cz/62/c9/kaceni-strom-reka-morava-230316_denik-325.jpg

Slavnosti vína UH. *Kino Hvězda* [online]. 2016 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.slavnostivinauh.cz/kino-hvezda>

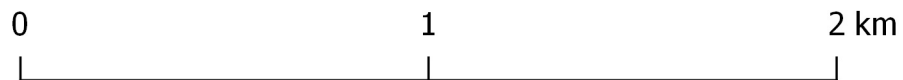
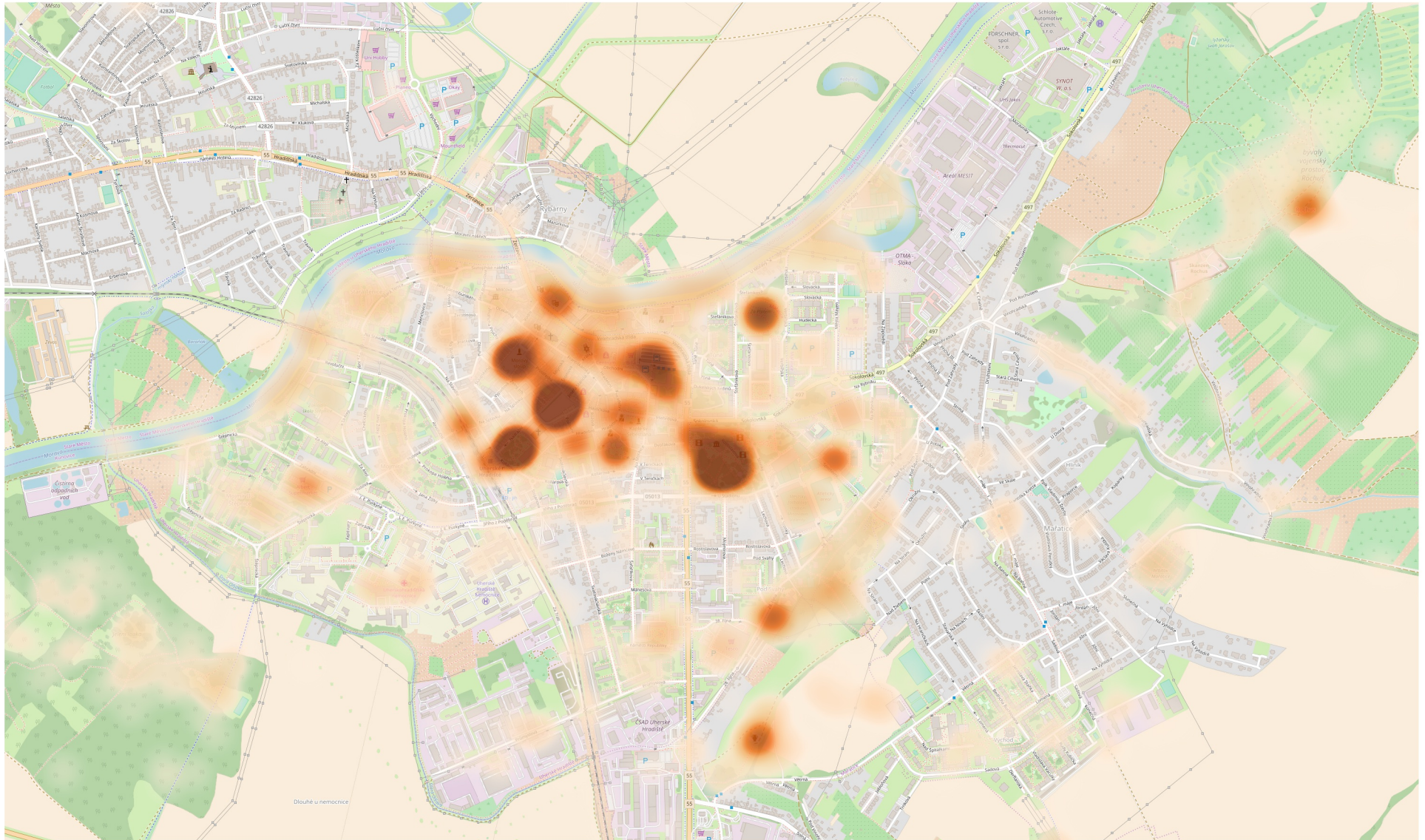
Slavnosti vína UH. *Slovácké muzeum* [online]. 2016 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.slavnostivinauh.cz/slovacke-muzeum>

Sícha. *Sportoviště města Uh. Hradiště* [online]. 2013 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <https://mapy.cz/fotografie?x=17.4715425&y=49.0657164&z=16&gallery=1&source=foto&id=7375>

Uherské Hradiště. *Smetanovy sady* [online]. 2017 [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <http://www.mesto-uh.cz/uploads/gallery/full/659.jpg>

VALENTA. *Dům dětí, pionýrů a mládeže* [online]. [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <https://mapy.cz/fotografie?fotomapy&x=17.4700305&y=49.0623139&z=17&gallery=1&source=foto&id=896449&aid=26279>

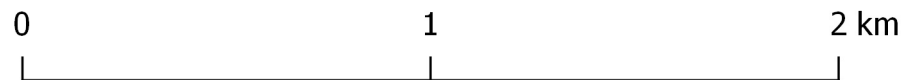
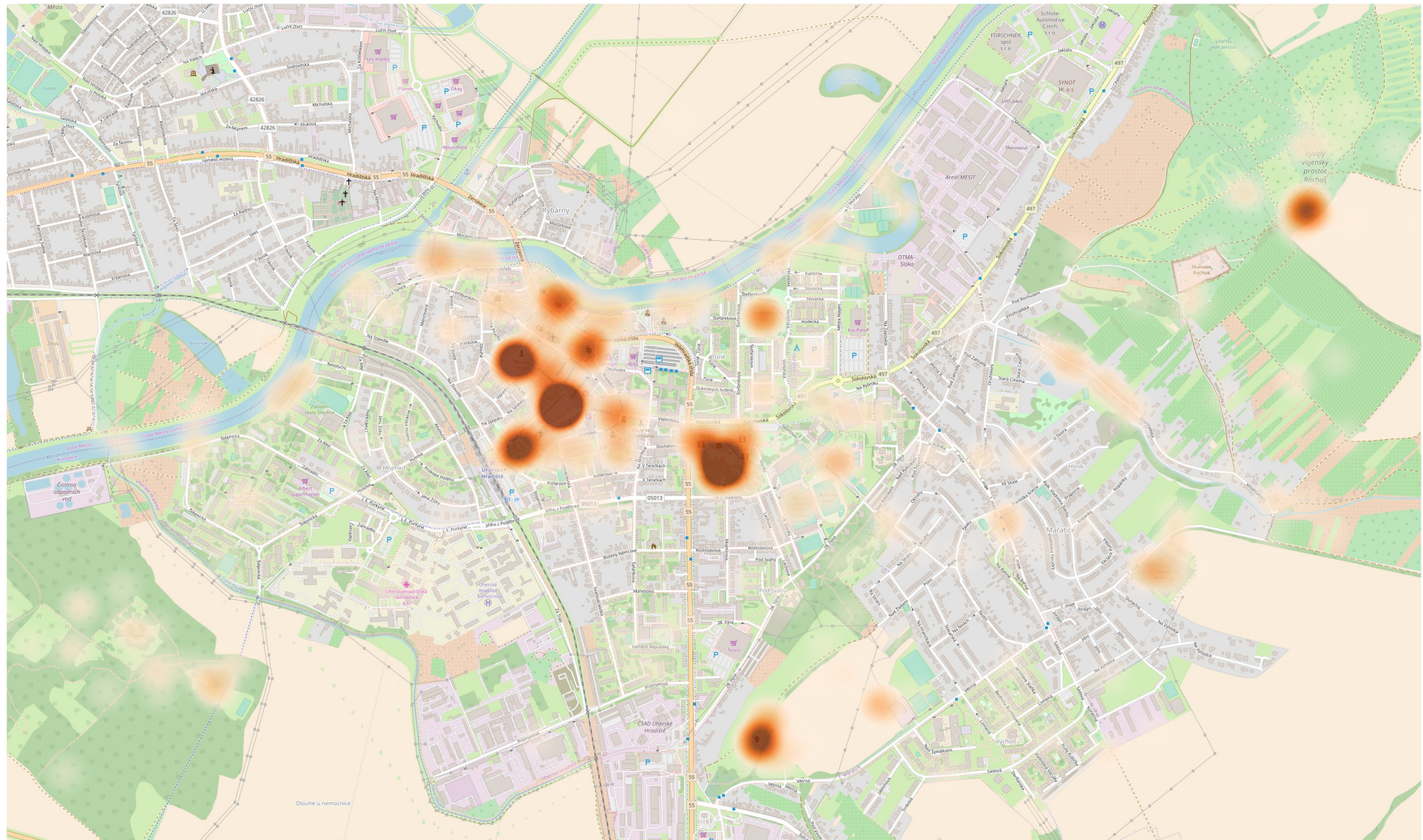
POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 1

POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

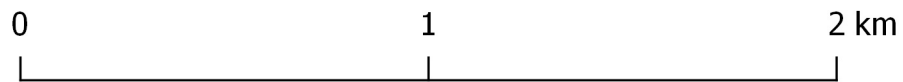
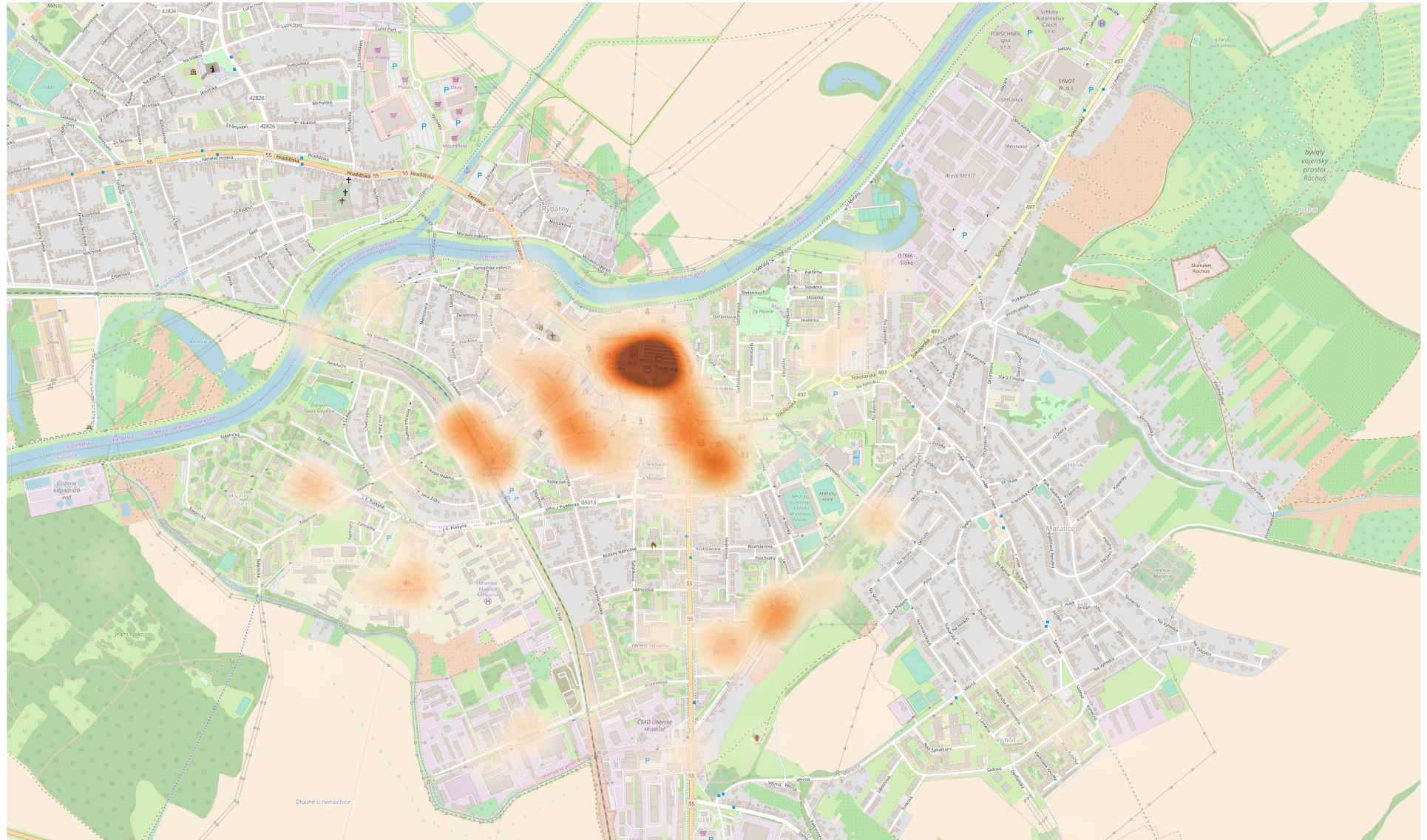
Na jakých místech se cítíte příjemně

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 2

POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

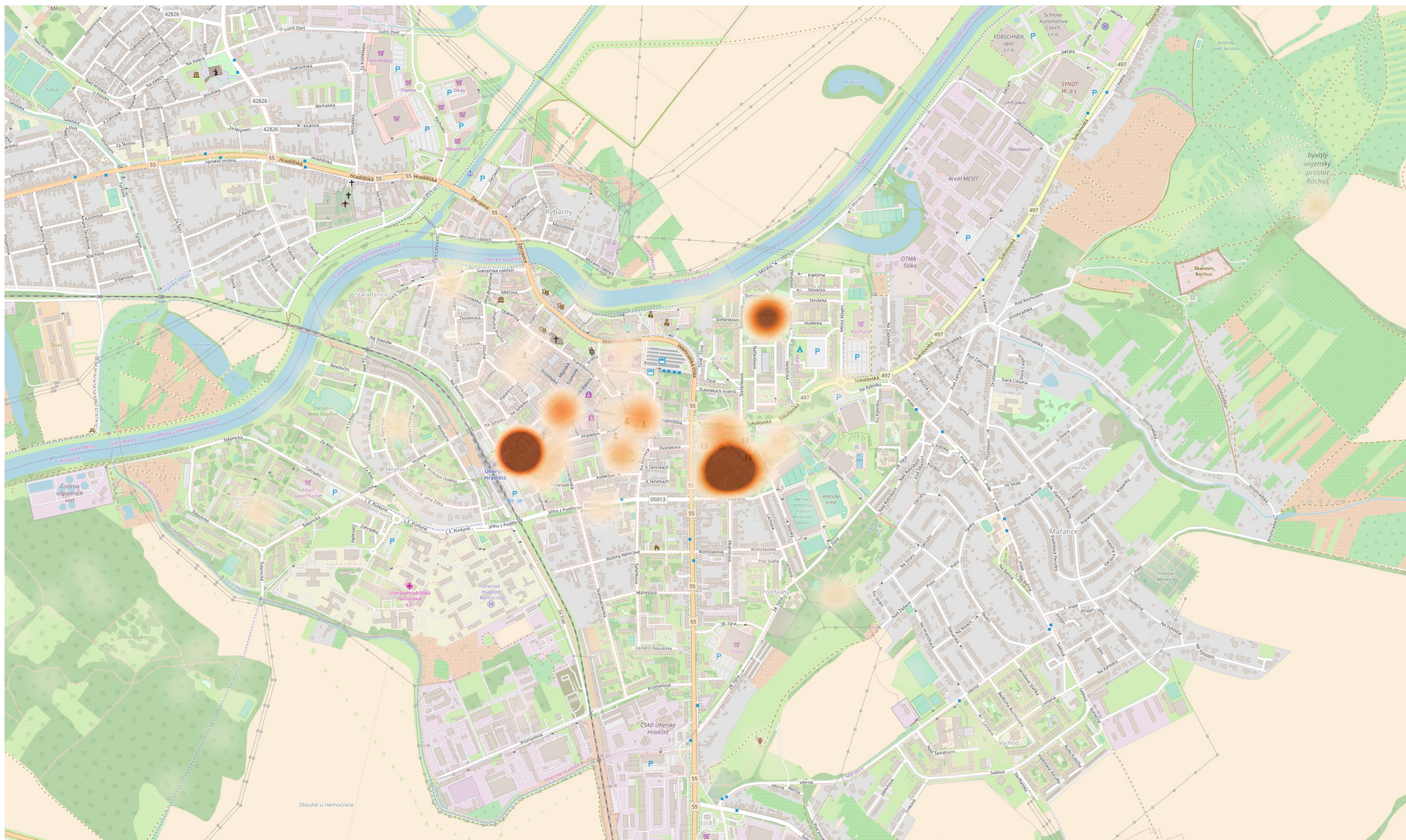
Na jakých místech se cítíte nepříjemně

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 3

POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

Místa, na kterých jste spokojeni s údržbou městské zeleně

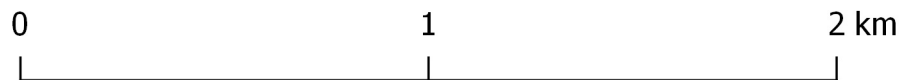
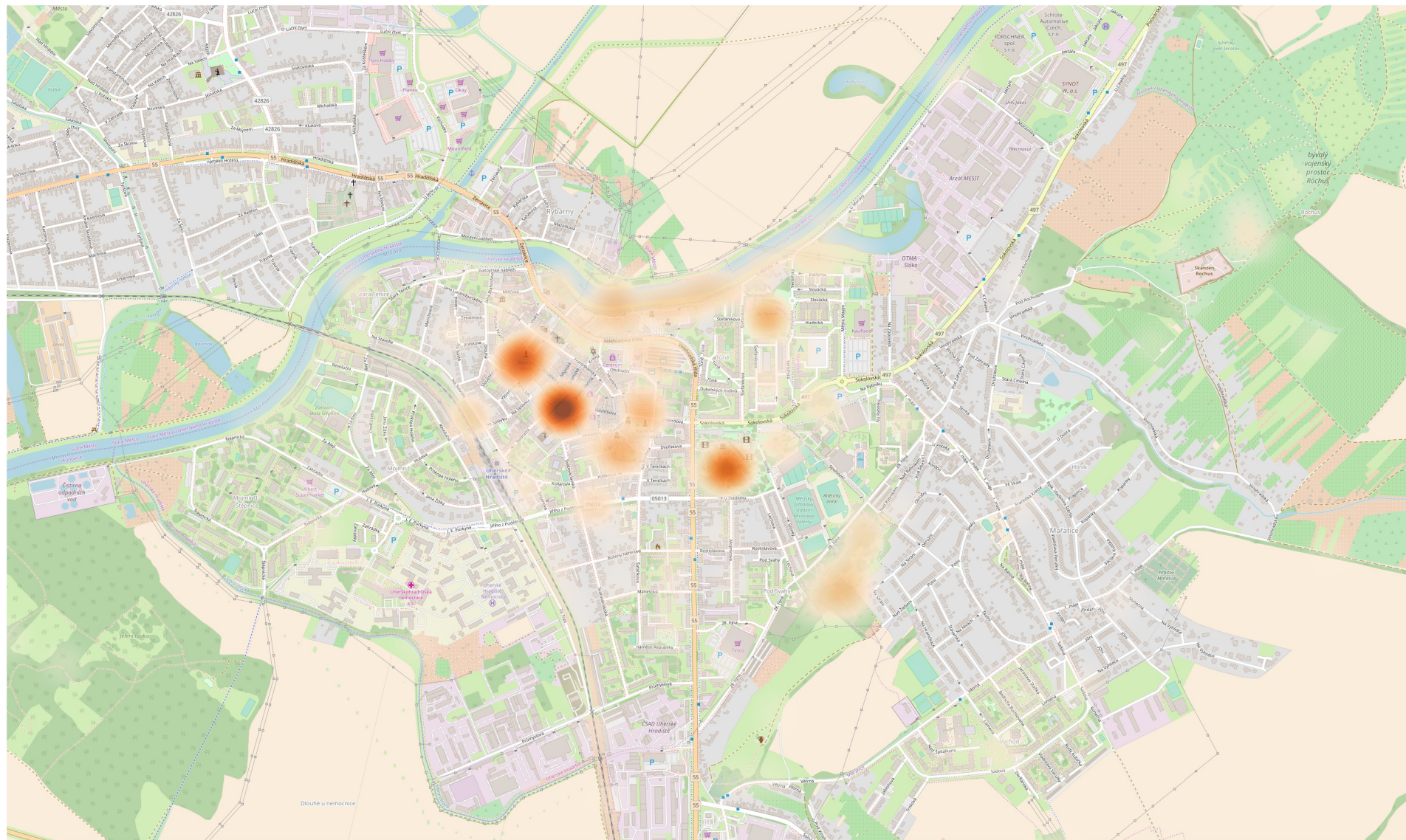
0 1 2 km

Hustota výskytu odpovědí

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 4

POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

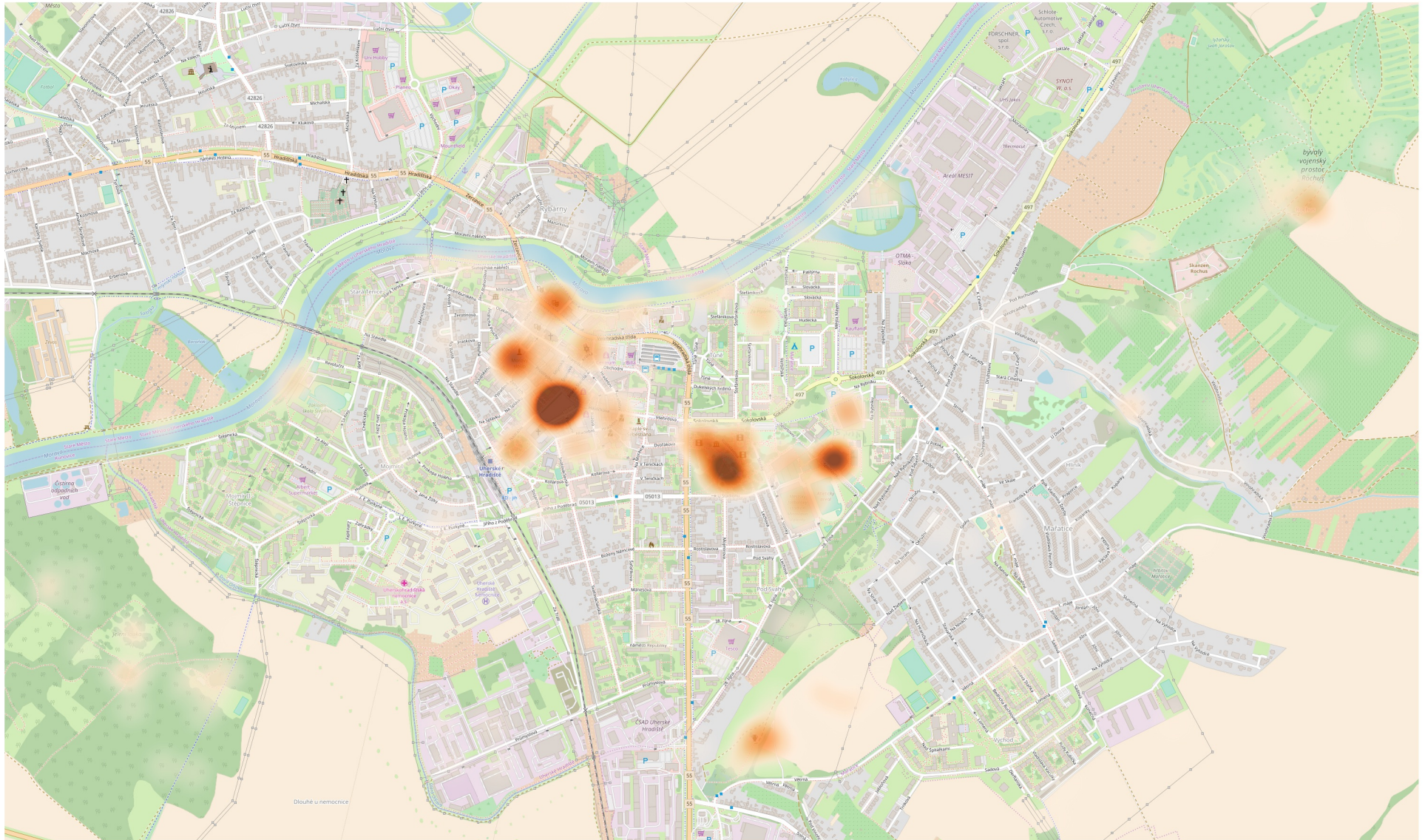
Místa, na kterých nejste spokojeni s údržbou městské zeleně

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 5

POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

Místa, na kterých rádi trávíte svůj volný čas

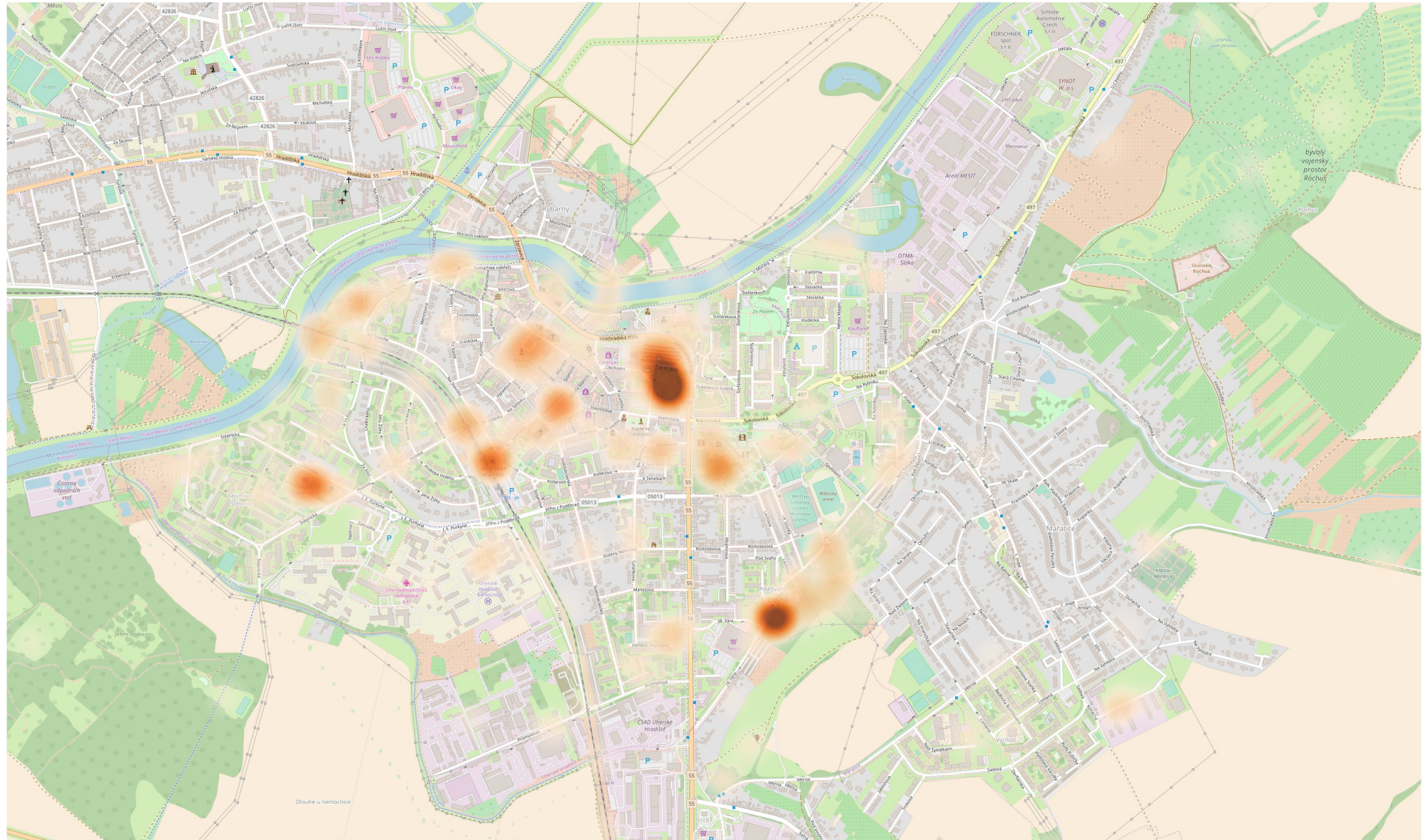
0 1 2 km

Hustota výskytu odpovědí

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 6

POCITOVÁ MAPA UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2016

Místa, která by potřebovala změnu (revitalizaci)

0 1 2 km

Hustota výskytu odpovědí

Barbora MÜLLEROVÁ
Uherské Hradiště 2017
OpenStreetMap
Příloha č. 7